

TOLGA KOMMUNE

MØTEINNKALLING KOMMUNESTYRET

Møtested: Malmplassen gjestegård
Møtedato: 24.09.2015
Tid: kl. 10.00. **NB! Fotografering kl. 09.30!**

Tid: 09.30 NB: Møtet starter med fotografering av avtroppende kommunestyret.

Bildet blir tatt enten foran Hyttstua eller ved Dølmotunet, litt avhengig av været.

Alle må møte pent kledd og være klar til oppstilling halv ti, presis.

- **Åpen spørretime**

SAKLISTE

Saksnr.	Tittel
46/15	GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKLISTE
47/15	REFERATSAKER
48/15	REGULERINGSPLAN RYSETERÅSEN GRUSTAK – 1. GANGSBEHANDLING
49/15	KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL 2015-2027 - ENDELIG VEDTAK
50/15	FORSLAG TIL STYRINGSPLATTFORMER FOR OMRÅDENE: OPPVEKST, VELFERD OG SAMFUNNSUTVIKLING I TOLGA KOMMUNE 2015- 2020
51/15	TERTIALRAPPORT 2015 - 2. TERTIAL

Tolga, 16.09 2015

Ragnhild Aashaug, ordfører

Eventuelt forfall meldes snarest til tlf. 62 49 65 00.

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Representanter som er inhabile i en sak varsler leder om dette slik at vararepresentant kan innkalles.

Møtet er åpent for publikum.

Sak 46/15

GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKLISTE

Arkiv: 033

Arkivsaksnr.: 15/791

Saksbehandler:

Kari Sundmoen Jordet

Behandling av saken:

Saksnr.   **Utvalg**

46/15   Kommunestyret

Møtedato

24.09.2015

Rådmannens innstilling:

Innkalling og sakliste 24.09.2015 godkjennes.

Sak 47/15
REFERATSAKER

Arkiv: 033

Arkivsaksnr.: 15/792

Saksbehandler:

Kari Sundmoen Jordet

Behandling av saken:

Saksnr.   **Utvalg**

47/15   Kommunestyret

Møtedato

24.09.2015

Sak 48/15

REGULERINGSPLAN RYSETERÅSEN GRUSTAK - 1. GANGSBEHANDLING

Arkiv: U24

Arkivsaksnr.: 13/784

Saksbehandler:

May Irene Løseth

Behandling av saken:

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
89/13	Formannskapet	28.11.2013
/	Kommunestyret	27.08.2015
46/15	Formannskapet	10.09.2015
48/15	Kommunestyret	24.09.2015

Utskrift sendes til:

Sameiet Vingelen Utmarkslag ved Toril Østvang, 2542 Vingelen

Feste NordØst AS, 2540 Tolga

Fylkesmannen i Hedmark

Hedmark fylkeskommune

Sør-Trøndelag fylkeskommune

Forollhogna villreinutvalg v/Tom Hjemsetern

Samfunnsutvikling - landbruk, Tolga kommune

Sigrid Nordmo Tobro, 2542 Vingelen

Einar Hilmarsen, 2542 Vingelen

Helge Rønning, Tufteveien 24, 2500 Tynset

Vedlegg:

1. Detaljregulering for Ryseteråsen grustak, planbeskrivelse datert 5.9.2014
2. Risiko og sårbarhetsanalyse – detaljregulering for Ryseteråsen datert 5.9.2014
3. Vurdering etter bestemmelsene i Naturmangfoldsloven §§8-12 – detaljregulering for Ryseteråsen grustak datert 11.2.2014
4. Vurdering av planarbeid etter §4 i forskrift om konsekvensutredninger for Ryseteråsen grustak datert 25.10.2013
5. Planbestemmelser datert 5.9.2014
6. Plankart

Saksopplysninger:

Formannskapet i Tolga kommune fattet 28.11.2013 (saksnummer 89/13) vedtak med hjemmel i pbl § 12-1 og § 12-3 godkjenning til igangsetting av plan for detaljregulering av Ryseteråsen grustak.

Dette etter søknad fra Sameiet Vingelen Utmarkslag.

Grunnen til at saken ble fremmet for politisk behandling i tidlig fase var for å få avklart spørsmålet om planen krevde konsekvensutredning eller ikke jfr. pbl §12-8. Det ble i denne forbindelse innhentet uttalelser fra fylkeskommune og fylkesmann. Det ble også avholdt

befaring i området 8.11.2012 der kommunen deltok sammen med representanter fra tiltakshaver, Feste NordØst AS og kommunens administrasjon.

I og med at planlagt arealbruk ikke var i samsvar med gjeldende kommuneplan for Tolga, og heller ikke tidligere er konsekvens- utredet ble det i vedtak 89/13 satt følgende krav:

Planområdet settes til å omfatte atkomstvei, dagens uttak og området nord-øst for dette. Avgrensning i sør – dagens uttaksområde. Mot øst – dyrket område og traktorvei til nevnte dyrking. Mot vest – seterveien til bla. Ryseteråsen og Langsetra, samt avkjøring fra nevnte setervei og ned til dagens uttak. Samlet areal ca. 72 + 12 daa, med avgrensning som vist i kartutsnitt 4.

Med nevnte avgrensning av planområdet er kommunen av den formening at omfanget på andre kryssende interesser er brakt ned på et slikt nivå at det kan forsvares at konsekvenser belyses på en forsvarlig måte via en utvidet planbeskrivelse kontra planprogram og konsekvensutredninger. Dvs. at planprogram og konsekvensutredning i henhold til pbl § 4-2 ikke er nødvendig. Noe som også imøtekommer tiltakshavers ønske om enklest mulig prosess på en forsvarlig måte, selv om dette ikke har noen egentlig relevans da kommunen alltid vil følge prinsippet om at nivået på saksbehandlingen ikke skal settes høyere enn det saken krever.

Ved å sette krav om bla. rekkefølgebestemmelser, trinnvis uttak, og istandsetting/ etterbruk, er kommunen også av den formening at uttaket via dette vil komme inn under hva regional plan for Forollhogna villreinområde kriteriefastsetter som «mindre grustak» (pkt. 14 f) på s. 43).

Plan og planbeskrivelse skal i tillegg til ordinære punkt spesielt fokusere på, utrede og vise konkrete løsningsforslag på følgende temaområder:

- *Belyse ev. konsekvenser for villrein i dialog med bla. forvalter av regional plan Forollhogna villreinområde – Hedmark og Sør Trøndelag fylkeskommuner.*
- *Belyse konsekvenser generelt for vilt og biologi jf. naturmangfoldloven.*
- *Tydeliggjøre skjermingsområder i forhold til at uttaksområdet ligger ved innfallsport til viktige seterlandskap, landskapsvernområder og nasjonalpark. Dette via at det skal settes igjen et tydelig skjermingsbelte mot nærliggende setervei.*
- *Pa grunn av uttaksområdets samlede areal skal planen vise trinnvis uttak.*
- *Planen skal ha konkrete bestemmelser vedr. avslutning og etterbruk av området. Herunder det som nevnes i pkt. 14 f) i regional plan for Forollhogna villreinområde om at terrenget etter ferdig uttak i størst mulig grad skal tilbakeføres til naturlige formasjoner.*
- *Planbestemmelser og konsesjonssøknad for drift av uttaket skal samordnes. Dersom konsesjonssøknad utarbeides/ sendes Direktoratet for mineralforvaltning etter at reguleringsplanen er endelig vedtatt, skal konsesjonssøknaden underordne seg reguleringsplanen der det er sammenfallende tema.*
- *Utrede og beskrive konsekvens for (kultur-)landskap*
- *Utrede og beskrive konsekvens for landbruk (inkl. beite)*
- *Utrede og beskrive konsekvens for kulturminner/ kulturmiljø.*
- *Utrede og beskrive generelle tema som støv, støy, transport.*
- *Utrede og beskrive hva som vil være gunstige driftstider i forhold til tema nevnt over.*

Øvrige detaljer og krav til plan og planprosess gås gjennom og spesifiseres i oppstartsmøte mellom søker og rådmann/ administrasjon. Slikt møte skal gjennomføres før det kunngjøres oppstart av planarbeidet.

Oppstartsmøte ble avholdt 19.12.2013. Der ble det i tillegg til formannskapetets rammevedtak av 28.11.2013 ble følgende utdypet fra kommunens side i oppstartsmøtet.

- *Planarbeidet utføres som detaljregulering med utvidet planbeskrivelse.*
- *SOSI-fil + pdf-fil av planforslaget må sendes til kommunen for kvalitetssikring før saken legges frem til 1. gangs behandling. Ev. merknader til det digitale materialet må også være rettet opp av tiltakshaver før dette kan skje.*
- *I forb. med planarbeidet må det utarbeides en ROS- analyse. Temaområder som her vurderes, og ev. konsekvens av disse, må fremgå i planforslaget.*
- *En tydelig hensynssone/ skjermingsbelte mot setervei vil være et viktig element, og må inngå i plan (plankart og planbestemmelser). Likeså bestemmelser for hvordan dette skjermingsbeltet skal pleies og forvaltes for å beholde sin tiltenkte funksjon.*
- *Bestemmelser om driftstider må fremgå i planbestemmelsene*
- *Rekkefølge for uttak må inngå i planbestemmelsene. Likeså bestemmelser for istandsetting og etterbruk.*
- *Det samme vedr. uttransport og uttaksdybde.*
- *Forholdet til overordnet plan må fremgå – også i kunngjøring oppstart. Overordnede planer i denne saken vil være kommuneplanens arealdel, og villreinplan for Forollhogna.*
- *Vurdering i forhold til KU-forskriften må også omtales i varsel om oppstart – jf. Fylkesmannens skriv av 26.01.10 – se vedlegg. I forhold til transparens bør det i denne sammenheng også vises til kommunens vurderinger gjort i saksutredning til rammetillatelse.*
- *Vurderinger i forhold til Naturmangfoldlovens sentrale bestemmelser og tiltaket/ tiltaksområdet må fremgå av planforslaget.*
- *Kunngjøring om oppstart planarbeidet må rent generelt være i henhold til pbl §§ 12-8 og 12-6 (11-8).*
- *I tillegg til varselbrev om oppstart til de ordinære (direkte berørte grunneiere, berørte off. instanser osv.), skal det sendes skriftlig varsel til forvaltningsorganet for villreinplan Forollhogna, Forollhogna Villreinutvalg v/Tom Hjemseteren, og landbruksavdelingen ved Tolga kommune.*
- *Konsekvens for LNF og villrein i driftsperioden må utredes og hensyntas i planforslaget.*

Generelt må det som en finner/ påviser på de forskjellige temaområder i planprosessen hensyntas, og tas inn i planforslaget.

Annet:

Jf. formannskapetets vedtak av 28.11.13 må plan/ planbestemmelser samordnes med konsesjonssøknad/ driftsplan. Dersom konsesjonssøknad/ driftsplan utarbeides/ sendes Direktoratet for mineralforvaltning etter at reguleringsplanen er endelig vedtatt, skal konsesjonssøknaden underordne seg reguleringsplanens bestemmelser.

Administrasjonen mottok 16.10.2014 planforslaget på e-post. SOSI-fil er sendt Statens kartverk for frivillig kontroll og de to merknadene som fremkom av denne kontrollen er rettet opp i det digitale materialet.

Det innsendte planforslaget anses å ha tilstrekkelige hensyn til føringene gitt i formannskapetets behandling av rammetillatelse 28.11.2013, samt føringer gitt i referat fra oppstartsmøte 19.12.2013.

Planstatus:

Gjeldende arealplan for området er kommuneplanens arealdel for Tolga angitt som LNF uten andre retningslinjer eller begrensninger.

Saksvurdering:

Formålet med planene er å sikre grus til vedlikehold av veier i seterområdene og Vingelen.

Etter administrasjonens vurdering er planforslaget i tråd med vedtak i sak 89/13 samt momenter gjennomgått i oppstartsmøte 19.12.2013.

Formannskapetets innstilling:

Med hjemmel i Plan og bygningsloven §12-10 og §5-2 vedtas at reguleringsplan for Ryseteråsen grustak, datert 5.9.2014, sendes ut på høring og legges ut til offentlig ettersyn

Sak 49/15

KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL 2015-2027 - ENDELIG VEDTAK

Arkiv: 141

Arkivsaksnr.: 15/342

Saksbehandler:

May Irene Løseth

Behandling av saken:

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
22/15	Formannskapet	09.04.2015
25/15	Kommunestyret	23.04.2015
47/15	Formannskapet	10.09.2015
49/15	Kommunestyret	24.09.2015

Utskrift sendes til:

Hedmark fylkeskommune

Fylkesmannen i Hedmark

Statens vegvesen

Jernbaneverket

Sametinget

Eldrerådet i Tolga kommune

Internasjonalt råd, Tolga kommune

Rådet for likestilling for funksjonshemmede, Tolga kommune

Trafikksikkerhetsutvalget

Samarbeidsutvalget for skoler/barnehager

Barne- og ungdomsrådet

Vedlegg:

Sametinget, uttalelse til offentlig høring datert 20.05.2015

Statens vegvesen, uttalelse datert 12.6.2015

Hedmark fylkeskommune, svar og høring datert 30.6.2015

Rådet for likestilling for funksjonshemmede Tolga, høringsuttalelse datert 2.7.2015

Internasjonalt råd Tolga, høringsuttalelse datert ?

Fylkesmannen i Hedmark, merknader til høring datert 13.7.2015

FIAS, innspill til kommuneplanens samfunnsdel datert 16.7.2015

Vingelen bygdekvinnelag, høringsuttalelse datert?

«Vingelen om 10 år», høringsinnspill datert 1.8.2015

Regionrådet for fjellregionen, innspill datert 18.8.2015

Tolga blomster, innspill registrert 3.8.2015

Galleri Hvit sommerfugl, innspill registrert 3.8.2015

Saksopplysninger:

Kommuneplanens samfunnsdel er det øverste plannivået i kommunen og forankret i plan og bygningslovens §11-1 Kommuneplan og §11-2 Kommuneplanens samfunnsdel. Innholdet i samfunnsdelen skal være retningsgivende både for kommunens budsjett, kommunens

handlingsplaner og kommuneplanens arealdel. Kommuneplanen skal bidra til at kommunens virksomhet samordnes og rettes mot de samme målene. Kommuneplanen vil også være retningsgivende for hvordan kommunesamfunnet som helhet kan bidra til å utvikle i kommunen i riktig retning. Samfunnsdelen skal peke mot prioriterte samfunnsområder og det skal gis føringer som gjenspeiler kommunens og kommunesamfunnets viktigste satsingsområder for å kunne nå ønsket samfunnsutvikling.

Tolga kommune vedtok i kommunal planstrategi for 2013-2015 at kommuneplanens samfunnsdel skulle rulleres i løpet av perioden. Våren 2014 ble det utarbeidet planprogram for kommuneplanens samfunnsdel

Som grunnlag for utvikling av samfunnsdelen ble det utarbeidet et statistikkgrunnlag som underlagsdokument for videre arbeid og diskusjoner.

Kommunestyret i Tolga vedtok i sak 22/15 å sende forslag til kommuneplanens samfunnsdel 2015-2027 ut på høring og å legge det ut til offentlig ettersyn. Frist for innspill ble satt til 1.8.2015.

Innen fristen var det kommet 12 høringsuttalelser, både fra private, lag og foreninger, utvalg, råd, næringsliv og offentlige instanser. Alle høringsuttalelsene følger som vedlegg til saken, men hovedpunktene er kort referert nedenfor.

1. Sametinget:

- Sametinget har ikke merknader til planforslaget.

2. Statens vegvesen:

- Mener det er viktig at samfunnsdelen så tydelig som mulig gir rammer og prioriteringer for arealbruken som fastsettes i kommuneplanens arealdel.
- Mener at energi i klima og værforhold er en stadig større utfordring for infrastruktur generelt og vegers spesielt. Vannhåndtering, flom og rassikkerhet er temaer som det blir stadig viktigere å løse. Hovedprinsippene i Tolga kommune sin plan for klima- og energi 2010 – 2020 bør derfor inngå i samfunnsdelen. Det mest grunnleggende innsatsområde for å redusere klimagassutslipp fra vegsektoren er å redusere klimagassutslipp fra vegsektoren er å styre arealbruksutviklingen slik at transportbehovet reduseres. I den sammenhengen er føringene i RPR SATP viktige.
- Det er viktig at nye boligområder planlegges for å styrke Tolga sentrum spesielt, men også skole/nærmiljøfunksjoner i grendene. Nye næringsområder bør ses i et regionalt perspektiv – i samarbeid med de andre kommunene i fjellregionen og der lokaliseringvalg i stor grad fastsettes ut fra transportbehovet.
- Tilrettelegging og økt bruk av kollektivtransport er en utfordring. Økt bruk av kollektivtransport og tilrettelegging for gående og syklende er viktig som alternativ til privatbilen – og som bidrag til bedre folkehelse, trafikksikkerhet og miljø. I den sammenheng er holdningsskapende arbeid også viktig.

3. Hedmark fylkeskommune:

- Fylkesrådet vurderer det som positivt at Tolga kommune utarbeider kommuneplanens samfunnsdel nå. Dokumentet er et viktig styringsverktøy i arbeidet med kommunens rolle som samfunnsutvikler i årene framover.

- Det savnes innledningsvis bedre dokumentasjon og fremstilling av utvikling, både når det gjelder levekår, befolkningsutvikling og arbeidsplassutvikling i kommunen.
- Tolga kommune er en kommune med store naturressurser., har et aktivt landbruk og en viktig kulturarv. I lys av at kommunen har negativ arbeidsplassutvikling, er det viktig å ta vare på og videreutvikle disse mulighetene. Fylkesrådet vil derfor oppfordre til å tydeliggjøre dette i samfunnsdelen i enda større grad, som grunnlag for gode opplevelser og ytterligere verdiskaping.
- Tolga kommune har jobbet aktivt med steds- og lokalsamfunnsutvikling i vid forstand gjennom mange år. Det har dreid seg om fysisk sentrumsopprusting, bruk og vern av kulturminner, lokal mat, medvirkning fra barn og unge, identitets- og omdømmebygging, integrering, boligutvikling, nasjonalparklandsbyen Vingelen osv. I tillegg har kommunen gode resultater å vise til både i skole og andre deler av kommunal tjenesteproduksjon. Dette viser at kommunen har satsset bredt på økt attraktivitet, noe som er i samsvar med ett av satsingsområdene for Hedmark.
- Generelt gir Tolga kommune gjennom høringsutkastet uttrykk for mange ønsker om hva de vil få til i årene som kommer. Fylkesrådet ser imidlertid behovet for at endelig versjon må tilføres tydeligere prioriteringer. Da er det vår vurdering av samfunnsdelen i høyere grad vil legges et godt grunnlag til å følge opp prioriteringer i konkrete tiltak.

4. Fylkesmannen i Hedmark:

- Fylkesmannen mener forslaget til kommuneplanens samfunnsdel er godt strukturert og bygd opp. Det er i planen valgt å prioritere noen tema. Fylkesmannen mener dette er positivt, gitt kommunens ressurser er det vanskelig å satse stort innen alle områder. Det er satt opp tydelige mål innenfor hvert tema med angivelse av strategier og tiltak for å nå disse målene.
- Fylkesmannen ser det som positivt at Tolga har valgt å involvere innbyggerne på en aktiv og variert måte for best mulig medvirkning i planprosessen.
- I Tolga kommune er det satt i gang utredning av styrker, svakheter og utfordringer som grunnlag for å gjøre valg og foreslå alternativer mht kommunereformen. Det er særlig utfordringer knyttet til kommunens størrelse, beliggenhet og folketall. En oppdatert samfunnsplan uansett anses som viktig for den videre utviklingen av kommunen.
- Kommunen trekker fram naturgrunnet som viktig ressurs i kommunen og at det er viktig å legge opp til differensiert bruk av utmarka for å unngå interessekonflikter.
- Fylkesmannen forventer at kommunens Energi- og klimaplan følges opp i det videre arbeidet.
- Fylkesmannen finner det positivt at det er laget en utviklingsstrategi for folkehelse, som sammen med strategi for omdømme legger føringer for arbeidet med kommuneplanleggingen.
- I beskrivelsen av Tolga trekkes kommunens styrker og kjennetegn fram, og dette beskriver lokalsamfunnet på en positiv måte gjennom fokus på inkludering og frivillighet. Slik oppfattes kommuneplanens samfunnsdel som en overordnet plan som befolkningen kan kjenne seg igjen i og som slik skaper en eierskapsfølelse.
- Tolga har på en god måte trukket linjer fra folkehelselov, plan og bygningslov og nasjonale føringer. I alle de 6 områdene kommunen har valgt å belyse kommer folkehelseperspektivet meget godt fram. Tolga kommune har klart å tydeliggjøre at dette er et sektorovergripende ansvar som nå vektlegges for å få en god samfunnsutvikling.

- Under arealstrategiene hadde Fylkesmannen gjerne sett at kommunen trakk en parallell til satsingen «bolyst og attraktivitet», og hadde fremmet et fokus på trygge og aktive nærmiljø, herunder å legge til rette for ulike sosiale møteplasser og gang- og sykkelveier.
- Samfunnsdelen har næringsutvikling som ett av fokusområdene og Fylkesmannen støtter vurderingen av at dette er et viktig område for befolkningsvekst, levende lokalsamfunn og attraktivitet. Arbeidsplasser er også viktig for integrering og folkehelse i en utvidet tolkning av begrepet. Landbruket og landbruksrelaterte næringer en stor del av næringslivet i Tolga. Fylkesmannen mener det er viktig at kommunen også holder et sterkt fokus på å gi Tolga «flere ben å stå på».
- Fylkesmannen kan ikke se av plandokumentet at villrein og regional plan for Forollhogna er nevnt. Hensynet til villrein er et viktig premiss for arealbruken i kommunen og bør derfor synliggjøres i samfunnsdelen.
- Det bør i arealstrategiene gis tydeligere kriterier for hva som er ønskelig, og hva som ikke er akseptabelt av nye utbyggingsområder, og at samfunnsdelen i større grad må konkretisere premissene for fremtidig arealutvikling. En slik konkretisering vil gjøre det lettere å finne støtte i samfunnsdelen ved de politiske og faglige vurderinger som skal gjøres i arbeidet med kommuneplanens arealdel og andre arealplaner, og dermed også å forenkle arbeidet med disse.
- Fylkesmannen foreslår å utarbeide en oversikt over hvor store utbyggingsområder i gjeldende kommuneplanens arealdel som enda er uutbygde, sammen med en oversikt over hvor mye som er bebygd per år de senere årene, som en del av samfunnsdelen.
- Fylkesmannen påpeker videre at når det gjelder arealstrategier, så finnes strategier også under andre temaer/satsingsområder i samfunnsdelen, og det blir da viktig at hele samfunnsdelen blir brukt i vurderingen av nye arealplaner ikke bare kapittelet om arealstrategier.
- Det vurderes som positivt at sikkerhet og beredskap er viet eget kapittel, og det er satt opp flere mål for dette fagområdet. Det savnes imidlertid at dette følges opp med konkrete forslag til handling og at det angis «slik gjør vi det» på lik linje med de andre satsingsområdene i planen.
- Oppsummert samfunnsdelen viser at kommunen har et handlingsrom og mulighetene er tilstede for en positiv utvikling på mange samfunnsområder. Fylkesmannen mener kommuneplanens samfunnsdel, med noen konkretiseringer som framgår av brevet, kan bli et godt styringsverktøy i kommunens rolle som samfunnsutvikler i årene framover.

5. Rådet for likestilling for funksjonshemmede, Tolga kommune:

- Rådet vil gjerne at prinsippet om universell utforming skal komme tydeligere fram i planen.
- Rådet foreslår at det i planens punkt «1.2 Mål og hensikt med planarbeidet» tas inn følgende avsnitt: Kommunen skal legge til rette slik at alle skal kunne delta på alle områder så langt det er mulig. Universell utforming skal være et grunnleggende premiss for planen.

6. Internasjonalt råd, Tolga kommune:

- Har laget en del konkrete forslag til omformuleringer under enkelte punkter. Noe er ordrettinger, noe er tilføyelser, noe er nye punkt. Her kommenteres nye punkt og tilføyelser.

- Til punkt 1.4.2 Omdømme. Legge inn et ekstra punkt: Mat som arena for inkludering og kulturutveksling.
- Til punkt 2.1 Legge til: ha gode metoder for foreldreveiledning.
- Til punkt 3.1 Legge til: Husleie i kommunale boliger som er tiltenkt vanskeligstilte skal ikke overstige «gjengs leie. For å lykkes med økt tilflytting må lokalsamfunnet aktivt inkludere nye innbyggere og kommunen skal være en pådriver for dette. Legge til rette for at innflyttere blir aktive deltakere i lokalsamfunnet.
- Til punkt 4.1 Kommunen skal støtte etablering av tilrettelagte utdannelsesløp for minoritetsspråklige.
- Til punkt 5.1 legg til styrking og utvikling av samarbeidet rundt norskopplæring og kvalifisering for innvandrere. Være pådriver for et godt tilbud i videregående skole.
- Legg til: Arbeide for å videreføre og utvide fleksible transporttilbud som KID. Slike ordninger må omfatte hele regionen.
- Til punkt 6 legge til: I de nærmeste årene blir det mange ledige stillinger innenfor kommunal sektor. Det blir et stort behov for nyrekruttering.
- Legg til: Som lærende kommune skal kommunen tilby språktreningsplasser, praksisplasser og lærlingeplasser. Kommunen skal ha en inkluderende ansettelses- og personalpolitikk.
- Legg til: Være en pådriver for at frivilligheten bidrar aktivt til inkludering og likestilling.

7. **FIAS:**

- Kildesortering kan ta s med som tiltak i kommuneplanen i forbindelse med området energi og klima.
- FIAS ber om at kommunen tar sin rolle som tilsynsmyndighet på alvor og følger opp brudd på forurensningsloven. Et konkret tiltak som kan innarbeides i kommuneplanen er å etablere en interkommunal tilsynsmyndighet, slik det er vedtatt av FIAS sine eiere i kommunedelplanen for avfall og miljø.
- Ved planlegging av nye bo- og hytteområder er det viktig at det avsettes egnede arealer til avfallsløsninger i samarbeid med FIAS.
- Tilrettelegging for næringsvirksomhet
- Tolga kommune ønsker seg flere innbyggere og kommunens plassering mellom Tynset og Røros gjør den godt egnet som bosted i et felles arbeidsmarked. Men det er også viktig å satse på egne arbeidsplasser i kommunen, både for å beholde eksisterende jobber og for å etablere nye. Kommunen bør i sin plan legge opp til en offensiv holdning til næringsutvikling.
- En viktig forutsetning for både FIAS og annet næringsliv er god infrastruktur. Konkrete tiltak vil være utbygging av et godt bredbåndsnett/fiber til områder som er regulert for næringsliv, samt veier av god standard.

8. **Vingelen bygdekvinnelag:**

- Mener generelt at høringsperioden er for kort, og at det er svært uheldig med høring i juni og juli måned.
- Mener det er mange gode punkt under kapittel 3 Bolyst og attraktivitet.
- Mener det er positivt at det er et eget kapittel om Tolga som del av en region. Det viser at Tolga kommune ser verdien av samarbeid.
- Generelt godt innhold i teksten og etter Bygdekvinnelagets syn mye bra i "vi vil" punktene.

- Grunn til satsing på omdømme må komme fram i forordet.
- Høringsinnspillet påpeker noen misforhold mellom kapittelets overskrift og den følgende tekst for eksempel i kap 2 befolkningsutvikling.
- Under Energi og miljø bør "slik gjør vi det" konkretiseres. Det samme gjelder kap 7 arealstrategier.
- Under næringsutvikling i kap 4. mener Bygdekvinnelaget at det er et behov for styrking av informasjon fra kommunen om retningslinjer/muligheter når det gjelder bygging av flere boliger i tilknytning av gardstun.
- Kap 6 det foreslås tatt inn et punkt «slik gjør vi det» om å utarbeide en samarbeidsplattform mellom kommunen og frivillig sektor.
- Noen konkrete forslag til endring i form/oppsett /språk

9. «Vingelen om 10 år» Vingelen bondelag, Vingelen bygdekvinnelag, Vingelen bygdeungdomslag, Tolga bonde- og småbrukarlag.

- Vil videreutvikle og forsterke den positive trenden med bosetting, nærings- og stedsutvikling som har preget bygda over lang tid. Enda mer i liv i det Vingelen har!
- Målsetting 550 innbyggere om 10 år.
- Beholde dagens institusjoner.
- Bidra til landbruksutvikling
- Ha mer fiber
- Ha flere boliger
- Skape flere møteplasser
- Ha økt reiseliv og bygdeutvikling

10. Tolga blomster:

- Gi de eksisterende bedriftene litt innputt, bevisstgjøring av innbyggere hvor viktig det er å bruke lokale tilbud.

11. Hvit sommerfugl:

- Bruke ressurser på god infrastruktur og skilting, opprydding i sentrum.

12. Regionrådet for fjellregionen:

- Viser til vedtatte planer og innholdet i disse.
Rullering Strategisk plan 2009-2016 med handlingsplan 2015-2016
Rullering Strategisk næringsplan 2009-2016 med handlingsplan 2015-2016
Strategisk helseplan 2011-2016
Vedtekter – vedtatt 2305 2012

Saksvurdering:

Tolga kommune skal ha en samfunnsdel som fungerer som et overordnet politisk og administrativt styringsverktøy, og som gir et helhetlig og solid fundament for en langsiktig bærekraftig samfunnsutvikling.

Kommuneplanens arealdel er fra 2008, da det ble vedtatt felles arealdel for Os og Tolga kommuner. Det er ikke avklart når, og i hvilket omfang revidering/rullering av kommunedelens arealdel vil ha. Det er heller ikke avklart om Tolga kommune skal gjøre dette arbeidet selv, eller om det på nytt skal skje i fellesskap med Os.

Flere av høringspartene har påpekt at det savnes noe mer underliggende statistikk og dokumentasjon, som underbygger de valg og strategiske føringer som gjøres i kommuneplanens samfunnsdel. Det er i arbeidet med planen utarbeidet statistikk som underlag for flere av diskusjonene som har pågått. Dette underlaget ble imidlertid ikke sendt ut til høringsinstansene. Det legges opp til at link til dette underlaget legges på kommunens hjemmeside, og oppdateres en gang pr år.

Et av høringsinnspillene presiserte betydningen av at en må lese hele planen, ikke bare kapittelet om arealstrategier for å finne kommunens strategiske valg i arealforvaltning. Det er helt riktig, og også et strategisk valg. De valgte satsinger har konsekvenser for hele samfunnsutviklingen i kommunen, og der blir derfor vanskelig å ha klart adskilte bokser som kun beskriver hva en vil og hvordan en vil gjøre det på ett enkelt område.

Endringer etter høring

Kommuneplanens samfunnsdel skal ikke være en plan som beskriver alle områder i kommunen, men den har likevel blitt ganske omfattende. Gjennom arbeidet med samfunnsdelen skal kommunen vektlegge viktige utfordringer knyttet til samfunnsutvikling, og synliggjøre de strategiske valg kommunen tar for både lokalsamfunnet og den kommunale organisasjonen. Basert på innkomne høringsuttalelser foreslår rådmannen at det foretas noen endringer i samfunnsdelen. Dette omfatter i hovedsak:

Noen presiseringer og tydeliggjøring i rammer og prioriteringer for arealbruken som fastsettes i kommuneplanens arealdel.

Hovedprinsippene i Tolga kommune sin plan for klima- og energi 2010 – 2020 inngår tydeligere i samfunnsdelen.

Tydeliggjøring av at næringslivet i Tolga er mer enn landbruket, og at det er viktig å ta vare på og videreutvikle alle muligheter.

Hensynet til villrein er et viktig premiss for arealbruken i kommunen og lagt inn som eget punkt.

Det er forsøkt tydeliggjort noe mer i arealstrategiene for hva som er ønskelig, og hva som ikke er akseptabelt av nye utbyggingsområder, men dette er en diskusjon det ikke er brukt mye tid på i arbeidet med samfunnsdelen og det er derfor vurdert at videre diskusjon vil måtte tas ved rullering av arealdelen.

Det er tatt inn i planen at kommunen skal legge til rette slik at alle skal kunne delta på alle områder så langt det er mulig. Når det gjelder prinsippet om universell utforming, så ligger dette som et premiss for all behandling av saker etter plan og bygningsloven og også andre lovverk. Det synes derfor unødig med en slik presisering i kommuneplanens samfunnsdel. Det er lagt inn et ekstra punkt under omdømme; Mat som arena for inkludering og kulturutveksling.

Det er lagt inn noen presiseringer under de ulike underkapitlene; ha gode metoder for foreldreveiledning. Legge til rette for at innflyttere blir aktive deltakere i lokalsamfunnet. Være pådriver for et godt tilbud i videregående skole. Arbeide for å videreføre og utvide fleksible transporttilbud. I de nærmeste arene blir det mange ledige stillinger innenfor kommunal sektor. Som lærende kommune skal kommunen tilby språktreningsplasser, praksisplasser og lærlingeplasser. Kommunen skal ha en inkluderende ansettelses- og personalpolitikk. Være en pådriver for at frivilligheten bidrar aktivt til inkludering og likestilling. Samarbeidsplattform mellom kommunen og frivillig sektor. Konkretisering av tiltak under Energi og klimaplan 2010-2020 tatt inn.

Kobling til Regionrådet for fjellregionen sine strategiske planer er tydeliggjort.

Forslag til endringer er lagt inn med rødt i forslag til endelig plan.

Flere av uttalelsene inneholder forslag om tiltak og forhold som hører inn i andre planer og prosesser. Disse er nyttige innspill i arbeid med handlingsplaner og sektorplaner for de enkelte år.

I etterkant av kommunestyrets behandling, vil det bli brukt noe ressurser på layout og bilder før planen sendes ut i sin endelige form.

Samlet sett mener rådmannen at endringer som nå er foretatt fører til en samfunnsdel som kan fungere som et styringsdokument for plattformene som er under utarbeiding, sektorplaner for de enkelte år og budsjett. Rådmannen anbefaler derfor at sluttdokumentet vedtas som Tolga kommunes samfunnsdel 2015-2027.

Formannskapets innstilling:

1. Forslag til Kommuneplanens samfunnsdel, Tolga kommune 2015-2027 godkjennes i medhold av plan og bygningslovens kap 11, med de endringer som er innarbeidet etter høring og formannskapsmøte 10.09.2015
2. Kommuneplanens visjon og verdier, strategier og satsingsområder legges til grunn for sektorplaner og andre kommunale planer.
3. Kommuneplanens handlingsdel utarbeides årlig i form av handlingsplan, der også økonomiplan og årsbudsjett innarbeides i henhold til plan og bygningslovens § 11-1. I praksis er dette kommunens virksomhetsplan
4. Høringsinnspill som er relevant for arealdel tas med inn i eventuell rullering.

Sak 50/15**FORSLAG TIL STYRINGSPLATTFORMER FOR OMRÅDENE: OPPVEKST, VELFERD OG SAMFUNNSUTVIKLING I TOLGA KOMMUNE 2015-2020****Arkiv:** 034**Arkivsaksnr.:** 14/1037**Saksbehandler:**

Stein Halvorsen

Behandling av saken:

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
69/14	Kommunestyret	30.10.2014
5/15	Administrasjonsutvalget	12.03.2015
8/15	Administrasjonsutvalget	07.05.2015
12/15	Administrasjonsutvalget	10.09.2015
50/15	Kommunestyret	24.09.2015

Utskrift sendes til:**Vedlegg:**

1. Prosjekt – Tolga kommune 2020 – Robust og Bærekraftig for framtiden
2. Utkast til styringsplattform for Oppvekst
3. Utkast til styringsplattform for Velferd
4. Utkast til styringsplattform for Samfunnsutvikling
5. Forslag til forord
6. Innspill fra råd for likestilling for funksjonshemmede (RLF) – styringsplattform for velferd
7. Diverse innspill til styringsplattform velferd: Vingelen Sanitetsforening, Tolga frivillighetssentral, Tolga Eldreråd

Saksopplysninger:

Kommunestyret vedtok i k-sak 69/14 å igangsette et arbeid med organisasjonstilpasning med tanke på å skaffe en bærekraftig drift og utvikling inn i framtiden, samt å sikre en optimalisering av samhandling og ressursbruk i Tolga kommune.

Kommunestyret gjorde følgende vedtak:

1. Kommunestyret slutter seg til skisse for prosjektet «Bærekraftig organisering av Tolga kommune – organisasjonstilpasning for å sikre bærekraftig drift, utvikling og samhandling
2. Prosjekt/tiltaket inngår som en del av budsjett 2015 og økonomiplan/handlingsprogram 2015-2018
3. Ny tilpasset organisasjon skal være på plass med oppstart 01.01.2016

For å lykkes med utarbeidelsen av styringsplattformer ble det vektlagt at medvirkning skulle ha et sterkt fokus. For å sikre trepartssamarbeidet ble administrasjonsutvalget valgt som styringsgruppe.

Det ble utarbeidet en egen prosjektplan for dette arbeidet. Prosjektet har blitt kalt «Tolga kommune 2020 – Robust og Bærekraftig for framtiden»

Det ble satt et overordnet mål for prosjektet og med fokus på hvor man skal være både på kort og lang sikt, det vil si henholdsvis 2016 og 2020:

Mål:

«Tolga kommune skal ha en organisering som sikrer en bærekraftig drift, forvaltning og utvikling, og som sikrer robust samhandling og en effektiv bruk av ressurser, herunder ledelse»

Hvor er Tolga kommune i henholdsvis 2016 og 2020:

Fra 01.01.16 skal Tolga kommune ha en organisering som sikrer «bærekraftig og robust» drift, forvaltning og utvikling med fokus på:

- Optimalisering av kommunens ressursbruk både menneskelig og økonomisk
- Videreutviklet samarbeid og samhandling både internt og på tvers
- Tilpasset organisering for å nå målet i prosjektet

Tolga kommune er i 2020 alene eller sammen med andre en bærekraftig og robust kommune som gir:

- Rette og riktige, og helhetlige og samordnede tjenester
- Har en forvaltningspraksis som er både rettmessig, effektiv, helhetlig og troverdig
- En offensiv og kunnskapsrik samfunnsutvikler og tilrettelegger som spiller på lag med nabokommuner og andre sentrale aktører av offentlig, privat og frivillig art

Følgende andre elementer er sentrale og har fokus i prosjektet:

- Prinsipper for arbeidet
- Overordnede vurderingskriterier
- Del av helhetlig styringssystem
- Aktivitet og implementering
- Informasjon og medvirkning

En av de mest sentrale aktivitetene som ble vedtak skulle gjennomføres i prosjektet var utarbeidelse tre strategiske styringsdokument (plattformer) for henholdsvis; oppvekst, velferd og samfunnsutvikling.

Plattformene er ment å gi retning og klare føringer for hver enkelt sektor. Utarbeidelse av visjon er også sentralt. Tiltak har ikke hvert ment å inngå i plattformene. Tiltak skal inngå i andre planer og dokumenter, som for eksempel: budsjett, økonomiplan og lignende. Men da med bakgrunn i de føringer og den retning plattformene gir.

For å ivareta trepartssamarbeidet, medvirkning og medskapning ble det nedsatt tre komiteer med representanter fra henholdsvis folkevalgte, tillitsvalgte og administrasjonen. Det har vært en politiker som har ledet arbeidet i de tre komiteene.

Saksvurdering:

I sak som var opp i kommunestyret i oktober 2014 ble det påpekt blant annet følgende:

Nøkkelen til suksess handler om å ta grep i tide og skape medvirkning/medskapning i prosessen. Ofte tar man grep først når ting er tvingende nødvendig. Ikke sjelden er dette relatert til økonomi. Tolga er i den situasjonen at det pr i dag ikke er tvingende nødvendig å gjøre organisatoriske grep. Men man kan komme til en slik situasjon veldig raskt om man ikke tar grep nå. Nettopp derfor mener rådmannen at tiden er inne for å gjøre de tilpasninger som er nødvendige for å få en bærekraftig drift framover. De grep man har tatt og de veivalg som er gjort de siste årene er et bra fundament for å lykkes med den prosessen det nå inviteres inn i.

Blant de ting som er gjort ble følgende beskrevet:

De siste årene har kommunen tatt en del grep både i forhold til kompetanse, kvalitetsutvikling og kvalitets sikring. Grep i den overordnede personalpolitikken har blant annet gitt seg utslag i økt nærvær. Det er den enkelte ansatte som er kommunens største ressurs og pre. Fokuset på medarbeiderskap har satt fokus både på den enkelte ansatte og kollektivets felles ansvar. Valg av verktøyet LEAN for å drive kvalitetsutvikling er et ledd i jobbe med en kultur som har kontinuerlig fokus på forbedring og utvikling som mål. Kravet til dokumentasjon er sterkt økende. System som synliggjør at man har kontroll og kan dokumentere dette er derfor helt sentralt. Her har Tolga kommune valgt å ta i bruk systemet Kvalitetslosen. Dette systemet har systemer for mye, foreløpig har Tolga tatt i bruk system for dokument og et avvik. Det er valgt å kalle disse veivalgene 3 K: Kompetanse (medarbeiderskap), Kvalitetsutvikling (LEAN) og Kvalitetssikring (Kvalitetslosen). Dette danner et godt grunnlag for å vurdere organisasjonstilpasninger som benytter ressursene i hele organisasjonen på en mer optimal måte.

Da saken ble skrevet og prosjektet vedtatt i oktober 2014 var det enda ikke klart hvilket svakt økonomisk resultat Tolga kommune fikk for 2014. Bare ut fra det var det nødvendig har det blitt nødvendig å ta grep. Disse grep har blitt tatt uten at det har godt på bekostning av det fokuset og den intensjonen prosjektet hadde.

Utarbeidelse av gode, realistiske og framtidsrettede styringsplattformer er ingen enkel skrivebordsøvelse. Det er prosess, modning og et arbeid der man virkelig må gå inn i kjernen, spille med åpne kort og gi av seg selv.

Det å helt strømlinjeforme plattformene har ikke vist seg verken helt mulig eller naturlig. Det ligger noen egenarter til hver sektor som ikke gjør det hensiktsmessig.

Komiteen startet med litt ulikt utgangspunkt. Oppvekst hadde sin plattform fra før. Velferd og samfunnsutvikling hadde ingen.

Alle som har vært involvert har opplevd arbeidet som krevende, men også utviklende og givende.

Administrasjonsutvalget som styringsgruppe mener at det foreligger utkast til tre god og retningsgivende styringsplattformer. Plattformer som har greide å peke klare retninger uten å gå i tiltaksfelle. Tiltak skal som kjent operasjonaliseres gjennom sektor/virksomhetsplaner, økonomiplan og budsjett.

Ved siden av kommuneplanens samfunnsdel som også skal vedtas denne høsten mener administrasjonsutvalget at disse tre plattformene gir god retning for hvor Tolga kommune skal ha sitt fokus innen i alle områder i årene framover. Og det litt uavhengig at for eksempel den økonomiske situasjonen.

Utkast til Plattform for Velferd har vært på høring hos noe naturlige høringsinstanser. Deres innspill og synspunkter ble vurdert og drøftet i møtet i administrasjonsutvalget. Her ble administrasjonen gitt i oppdrag å innarbeide innspill som ble opplevd som relevant uten å rokke ved den retningen plattformen peker. Dette er gjort i det utkastet som vedligger saken.

Administrasjonen ble også gitt i oppdrag å utarbeide et forord som skal inngå som en innledning i alle plattformene. Forslag til forord er ikke innarbeidet i plattformene, men følger saken som et utkast/forslag til forord. Dette blir innarbeidet når det endelig er vedtatt.

Som en del av prosjektet har det også ligget til grunn av man skulle ha en organisasjonstilpasning. Føringerne som ligger i plattformene vil selvsagt være avgjørende i så måte.

Slik plattformene har blitt utformet, utarbeidet og slik de trolig blir vedtatt er det å tenke i sektorer førende og gjennomgripende. Ikke i form av at man er på vei tilbake til sektortenkning, men snarere at det er naturlig å jobbe og se helhet innen naturlige områder.

Organisatoriske grep og tilpasninger blir foreslått gjort innen rammen av dagens ressursbruk. Rådmannen ser behov for å få en mer koordinert og handlekraftig ledergruppe. Ut fra hvordan plattformene nå er bygget opp og foreslått vil det være naturlig å ha tre sektorledere. Ikke bare med rendyrkede lederoppgaver, men mer med koordinerte ansvar og myndighet. Innen velferd er denne personen på plass. For samfunnsutvikling vil dette kunne være på plass fra 01.01.16, for Oppvekst ser rådmannen for seg at det kommer på plass i løpet av først halvår 2016. Dette tidspunktet er med bakgrunn i at man skal starte en prosess med en planlagt nyrekruttering her på nyåret. Rådmannen ser ikke for seg at vi vil spare kroner og øre i form av stillinger, men at man vil få en bedre og mer effektiv bruk av både personer og ressurser, herunder økonomi på sikt. Innen Velferd begynner det allerede å gi resultater slik rådmannen vurderer det.

Rådmannen foreslår at rådmannen delegeres å gjøre organisasjonstilpasninger innen rammen av dagens ressursbruk og med den hensikt å nå målene som er satt for prosjekt «Tolga kommune 2020 – Robust og Bærekraftig for fremtiden» (saksutredning med innstilling)

Formannskapetets innstilling:

1. Plattform for: Oppvekst, Velferd og Samfunnsutvikling vedtas som framlagt
2. Forslag til forord vedtas som framlagt

Rådmannens tilleggsforslag:

3. Rådmannen delegeres å gjøre organisasjonstilpasninger innen rammen av dagens ressursbruk og for å nå målene som er satt for prosjekt «Tolga kommune 2020 – Robust og Bærekraftig for fremtiden»

Sak 51/15
TERTIALRAPPORT 2015 - 2. TERTIAL

Arkiv: 200

Arkivsaksnr.: 15/538

Saksbehandler:

Stein Halvorsen

Behandling av saken:

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
36/15	Formannskapet	04.06.2015
35/15	Kommunestyret	18.06.2015
48/15	Formannskapet	10.09.2015
51/15	Kommunestyret	24.09.2015

Vedlegg:

Tertialrapport 2. tertial 2015

Saksopplysninger:

Ved tertialrapportering 1. tertial ble det utviklet en helt ny og mer omfattende tertialrapport. Rapportering 2. tertial følger også denne malen.

Rapporten omhandler alle virksomheter. For hver virksomhet er det kommentert og vurdert i forhold til status driftsregnskap og hva man ser for seg ved årets slutt. Utfordringene de enkelte virksomheten ser er kommentert. Hvilke tiltak som settes inn for å kunne holde budsjettet er omtalt og synliggjort. Det er også for hvert virksomhetsområde gjort en sluttkonklusjon i forhold til hvordan man ser for seg resultatet ved utgangen av året.

Utredningsoppgaver og investeringsprosjekter er kommentert i forhold til status.

Tertialrapporten er et viktig verktøy både for politikere og administrasjonen. Dette er et sentralt verktøy for å kunne vurdere status og eventuelt sette inn tiltak og gjøre endringer slik at man ved årets slutt kommer ut med et resultat som er bærekraftig og i tråd med det man har vedtatt/eventuelt justert underveis.

Det er rådmannens jobbes å bringe til torgs et så godt vurderingsgrunnlag som mulig ovenfor politikerne. Det er politikernes jobb og eventuelt å fatte de nødvendige tiltak som må til for å sikre et forsvarlig årsresultat.

Tertialrapport skal så langt det lar seg gjøre gi en best mulig beskrivelse og vurdering av den økonomiske situasjonen pr utgangen av august for 2. tertial. Vurderingen skal gjøres opp mot hva man forventer at situasjonen blir ved utgangen av året med utgangspunkt i hva man ser ved utgangen av august.

Vurderingen gjøres med bakgrunn i de tallfakta man har og en inngående vurdering av disse. Vurderingene gjøres først av virksomhetsledere. Med utgangspunkt i deres rapport er det gjennomgang, dialog og samhandling mellom den enkelte virksomhetsleder, og økonomisjef

og rådmann for og best mulig kvalitetssikre tallene og vurdere hvilken effekt og resultat dette vil gi ved utgangen av året.

Det som gjør dette arbeidet og den vurderingen spesielt krevende er at man ikke har full kontroll på annet en aktiviteten man har planlagt for. Når man vet at kommunens oppgaveportefølje er stor og ansvarsområde veldig omfattende er det vanskelig å vurdere hva som kan komme inn i løpet av året utover det man har planlagt og til en viss grad tatt høyde for. Ingen budsjetter er vedtatt med slak og det man har avsatt for å ta høyde for av uforutsette ting er minimalt. Det er en krevende kombinasjon, og over tid ikke holdbar. Dette er påpekt veldig mange ganger uten at vi enda har kommet dit at vi kan si at det er tilstrekkelig avsatte midler til å håndtere slike forhold.

Saksvurdering:

Driftsrapportene/statusen fra hvert enkelt virksomhetsområde er så god det lar seg gjøre pr utgangen av august 2015. Det er gjort en grundig vurdering på hva resultatet vil bli ved utgangen av året. Dette da sett i forhold til å videreføre aktiviteten slik den nå foreligger. For de områder man ser klare utfordringer er det iverksett konkrete tiltak for å få ned utgiftene/senke kostnadene. Eller kunne øke inntektene.

Rådmannen velger å gjøre en totalvurdering av situasjon ved å sette virksomhetene inn i grønn, gul eller rød sone.

De som settes i **grønn sone** synes å ha god kontroll og det er ingen tegn som tyder på at disse vil få noen budsjettoverskridelse

De som settes i **gul sone** har signalisert noen mulige utfordringer. De som settes hit er virksomhetsområder hvor ting fort kan endre seg. Man kan bli utsatt for forhold man ikke fullt ut kan ha kontroll på.

De som settes i **rød sone** er de virksomheten som har signalisert større utfordringer og hvor rådmannen mener det er overveidende fare for kan komme ut med et merforbruk ved årets utgang.

Virksomhetsområde	Grønn sone	Gul sone	Rød sone
Rådmannens stab og støtte	X		
Politikk	X		
Felleskostnader	X		
Barnehagene i Tolga	X		
Vingelen skole- og barnehage	X		
Tolga skole	X		
Tolga kulturskole	X		
Helse	X		
Pleie og omsorg		X	
NAV		X	
Samfunnsutvikling	X		
Plan/teknisk		X	

Pr utgangen av august 2015 vurderer rådmannen det dit hen ingen befinner seg i rød sone. PLO som i april ble satt i rød som har jobbet med meget bra. Fortsatt er det anslått et merforbruk, men det er godt håp om dette området er tilnærmet i balanse ved årets slutt. Dette har blitt utført en stor snu operasjon på PLO og det har vært stor lojalitet knyttet mot de tiltak som har blitt satt inn.

Alle virksomheter har stor fokus på budsjett og økonomi. Som opplyst tidligere er det iverksatt en rekke tiltak for å sikre et regnskap i balanse ved årets slutt. Rådmannen oppfatter at det er en forståelse for de tiltak som er iverksatt.

I kommunestyret i april gjort kommunestyret i k-sak 24/15 en budsjettjustering på kr 2 630 000,-. Disse midlene er avsatt til disposisjonsfond for å starte inndekningen av merforbruket i 2014. Kr 750 000,- er vedtatt nedbetalt i 2014. Budsjettjusteringen skulle også ta høyde for en varslet skattesvikt i 2015.

Hva skattesvikten vil kunne bli finnes det pr i dag ikke god anslag på. Vår en skatteinngang er noe svakere enn i år, men vi vet at det er det er tallene for landet som betyr mest. Det vi vet er at Tolga kommune vil bli kompensert med kr 255 000,- i forhold til antatt skattesvikt.

Rådmannen anbefaler ingen budsjettjusteringer utover den som ble gjort i k-sak 24/15. Det holdes som trykk på økonomistyring og dette vil det fortsatt bli gjort.

Rådmannen er av den oppfatning at alle områder har og tar økonomi og økonomistyring på stort alvor.

Formannskapetets innstilling:

1. Tertialrapporten 2. tertial tas til orientering

Tertialrapportering – 2. tertial 2015

Innholdsfortegnelse:

1. Innledning	s. 6
2. Rådmannens stab og støtte	s. 7
2.1 Driftsregnskap – politikk	s. 7
2.2 Driftsregnskap – rådmannens stab og støtte	s. 7
2.3 Driftsregnskap – felleskostnader	s. 8
2.4 utfordringer for virksomheten	s. 8
2.5 Tiltak for å redusere mulig merforbruk	s. 8
2.6 Konklusjon	s. 8
3. Oppvekst	s. 9
3.1 Barnehagene i Tolga	s. 10
3.1.1 Driftsregnskapet	s. 10
3.1.2 Kommentarer/utfordringer for virksomheten	s. 10
3.1.3 Konklusjon	s. 10
3.2 Vingelen skole- og barnehage	s. 11
3.2.1 Driftsregnskapet	s. 11
3.2.2 Kommentarer/utfordringer for virksomheten	s. 11
3.2.3 Konklusjon	s. 11
3.3 Tolga skole	s. 12
3.3.1 Driftsregnskapet	s. 12
3.3.2 Kommentarer/utfordringer for virksomheten	s. 12
3.3.3 Konklusjon	s. 12

3.4 Tolga kulturskole	s. 13
3.4.1 Driftsregnskapet	s. 13
3.4.2 Kommentarer/utfordringer for virksomheten	s. 13
3.4.3 Konklusjon	s. 13
4. Velferd	s. 14
4.1 Helse	s. 15
4.1.1 Driftsregnskapet	s. 15
4.1.2 Kommentarer/utfordringer for virksomheten	s. 15
4.1.3 Konklusjon	s. 15
4.2 Pleie og omsorg	s. 16
4.2.1 Driftsregnskapet	s. 16
4.2.2 Kommentarer/utfordringer for virksomheten	s. 16
4.2.3 Tiltak for å redusere mulig merforbruk	s. 17
4.2.4 Konklusjon	s. 17
4.3 NAV	s. 18
4.3.1 Driftsregnskapet	s. 18
4.3.2 Kommentarer/utfordringer for virksomheten	s. 18
4.3.3 Tiltak/muligheter for å redusere mulig merforbruk	s. 19
4.3.4 Konklusjon	s. 19

5. Samfunnsutvikling	s. 20
5.1 Samfunnsutvikling	s. 21
5.1.1 Driftsregnskapet	s. 21
5.1.2 Kommentarer/utfordringer for virksomheten	s. 21
5.1.3 Tiltak for å redusere mulig merforbruk	s. 22
5.1.4 Konklusjon	s. 22
5.2 Plan/teknisk	s. 23
5.2.1 Driftsregnskapet	s. 23
5.2.2 Kommentarer/utfordringer for virksomheten	s. 23
5.2.3 Konklusjon	s. 24
6. Finans	s. 25
6. Utredningsoppgaver	s. 26
6.1 Beskrivelse og status pr 30.04:	s. 26
6.2 Oppsummering – generell kommentar og vurdering	s. 27
7. Investeringsprosjekter i 2015	s. 28
7.1 Bygging av omsorgsboliger	s. 28
7.2 Bad på rommene på Tolga omsorgstun	s. 28
7.3 Oppgradering av bredbånd	s. 28
7.4 Oppgradering av kommunale veier	s. 29
7.5 ENØK-tiltak – svømmehallen	s. 29

Tolga kommune – kommune med tæl

7.6 Nytt telefonsystem/sentralbord	s. 29
7.7 Tak – Vingelen skole- og barnehage	s. 29
7.8 Brannvarslingsanlegg – Vingelen skole- og barnehage	s. 30
7.9 Utbedring av kommunale boliger	s. 30
7.10 Nyinvestering i utstyr – Plan/teknisk	s. 30
7.11 Biler – Plan/teknisk	s. 30
7.12 Organisasjonstilpasning/planarbeid	s. 31
7.13 Trafikksikkerhetsprosjekt i Vingelen	s. 31
7.14 Ledningsanlegg – Frisbakken – Tolga sentrum	s. 31
7.15 Energisparingsprosjekt	s. 31
7.16 Innløpsrist – renseanlegget	s. 32
7.17 Oppsummering – generelle kommentarer og vurderinger	s. 32

1. Innledning

Tertialrapporten er et viktig verktøy både for politikere og administrasjonen. Dette er et sentralt verktøy for å kunne vurdere status og eventuelt sette inn tiltak og gjøre endringer slik at man ved årets slutt kommer ut med et resultat som er bærekraftig og i tråd med det man har vedtatt/eventuelt justert underveis.

Det er rådmannens jobbes å bringe til torgs et så godt vurderingsgrunnlag som mulig ovenfor politikerne. Det er politikernes jobb og eventuelt fatte nødvendige tiltak for å sikre et forsvarlig årsresultat.

Tertialrapport skal så langt det lar seg gjøre gi en best mulig beskrivelse og vurdering av den økonomiske situasjonen pr utgangen av august for 2. tertial. Vurderingen skal gjøres opp mot hva man forventer at situasjonen blir ved utgangen av året med utgangspunkt i hva man ser ved utgangen av april.

Vurderingen gjøres med bakgrunn i de tallfakta man har og en inngående vurdering av disse. Vurderingene gjøres først av virksomhetsledere. Med utgangspunkt i deres rapport er det gjennomgang, dialog og samhandling mellom den enkelte virksomhetsleder, og økonomisjef og rådmann for og best mulig kvalitetssikre tallene og vurdere hvilken effekt og resultat dette vil gi ved utgangen av året.

Det som gjør dette arbeidet og den vurderingen spesielt krevende er at man ikke har full kontroll på annet en aktiviteten man har planlagt for. Når man vet at kommunens oppgaveportefølje er stor og ansvarsområde veldig omfattende er det vanskelig å vurdere hva som kan komme inn i løpet av året utover det man har planlagt og til en viss grad tatt høyde for. Ingen budsjetter er vedtatt man slak og det man har avsatt for å ta høyde for av uforutsette ting er minimalt. Det er en krevende kombinasjon, og over tid ikke holdbar. Dette er påpekt veldig mange ganger uten at vi enda har kommet dit at vi kan si at det er tilstrekkelig avsatte midler til å håndtere slike forhold.

Tolga kommune – kommune med tæl

2. Rådmannens stab og støtte, inkludert politikk og fellesutgifter

2.1 DRIFTSREGNSKAPET: Politikk

Tjeneste	Tjeneste(T)	Beløp	Budsjett vedtatt	Differanse	Pr 31.12.15
1000	KOMMUNESTYRE/FORMANNSKAP	997 991	1 475 000	477 009	40.000
1050	POLITISKE PARTIER	45 000	45 000	0	0,00
1060	POLITISKE VALG	69 916	120 000	50 084	-20.000
1070	SAMARBEIDSTILTAK	41 400	90 000	48 600	0,00
1100	REVISJON	397 487	439 000	41 513	0,00
1910	ELDRERÅDET	17 238	25 000	7 763	0,00
1915	UNGDOMSRÅD	480	25 000	24 520	-20.000
1940	ANDRE NEMNDER	0	7 000	7 000	0,00
1941	RÅDET FOR FUNKSJONSHEMMEDE	0	5 000	5 000	0,00
1943	TRAFIKKSIKKERHETSUTVALG	1 365	5 000	3 635	0,00
1980	FORMANNSKAPETS DISP.	27 379	50 000	22 621	0,00
		1 598 255	2 286 000	687 745	0,00

Under kolonnen "Pr 31.12.15" betyr fortegnet – (minus) innsparing/merinntekt.

Manglende fortegn betyr forventet merutgift/mindreinntekt.

1000: Skyldes i hovedsak økte kostnader ved bevertning møter og godtgjørelse til valgte medlemmer.

2.2 DRIFTSREGNSKAPET: Rådmannens stab og støtte

Tjeneste	Tjeneste(T)	Beløp	Budsjett vedtatt	Differanse	Pr. 31.12.15
1200	RÅDMANNSKONTORET	941 393	1 470 000	528 607	0,00
1210	PERSONALKONTORET	760 092	1 041 000	280 908	40.000
1212	FOLKEHELSEKOORDINATOR	435 387	722 000	286 613	-25.000
1215	SKOLEFAGLIG ANSVARLIG(TATO)	277 912	415 000	137 088	0,00
1300	ØKONOMIKONTORET	1 287 288	1 875 000	587 712	80.000
1810	SERVICETORGET	1 065 560	1 710 000	644 440	-30.000
1840	IKT	234 237	199 000	-35 237	0,00
		5 001 869	7 432 000	2 430 131	65.000

Under kolonnen "Pr 31.12.15" betyr fortegnet – (minus) innsparing/merinntekt.

Manglende fortegn betyr forventet merutgift/mindreinntekt.

2.2.1 KOMMENTARER:

1840: Her får vi refundert 70 % av kostnaden for IT konsulenten fra FARTT.

Stipulert merforbruk på økonomikontoret og personalkontoret, skyldes nye ansatte inn og at det i den forbindelse har blitt overlapping av stillinger en måned. I tillegg utbetaling av ikke avviklet ferie på ansatte som har sluttet.

Tolga kommune – kommune med tæl

2.3 DRIFTSREGNSKAPET: Felleskostnader

Tjeneste	Tjeneste(T)	Beløp	Budsjett vedtatt	Differanse	Pr 31.12.15
1800	REKVISITA	21 096	27 000	5 904	0
1801	TELEFON	42 271	61 000	18 729	0
1802	PORTO	128 031	121 000	-7 031	30.000
1803	TOLGANYTT	16 919	38 000	21 081	0
1805	ADMINISTRASJONSUTGIFTER	407 670	567 000	36 930	0
1806	FLYTTHTIT	9 126	50 000	40 874	0
1807	INTERKOM. INNKJØPSORDNING	70 863	114 000	43 137	25.000
1808	TURISTINFORMASJON	1 800	40 000	38 200	0
1830	KANTINE KOMMUNEHUSET	-48 278	10 000	58 278	-30.000
1841	IT - DRIFT	2 721 147	2 988 000	266 853	-60.000
1896	OU-PROSJEKT(ORG.UTV)	34 932	0	-34 932	35.000
1897	LEANPROSJEKT	480	0	-480	0
1898	HMS - INTERNKONTROLL	4 397	30 000	25 603	-15.000
1899	ANSATTES DAG	47 649	50 000	2 351	0
1900	PERSONALTILTAK	37 773	192 000	154 227	-20.000
1902	KOMPETANSEUTVIKLING	0	40 000	40 000	0
1903	OPPLÆRING (MEDARBEIDERSKAP)	0	20 000	20 000	0
		3 495 876	4 348 000	852 124	-35.000

Under kolonnen "Pr 31.12.15" betyr fortegnet – (minus) innsparing/merinntekt.

Manglende fortegn betyr forventet merutgift/mindreinntekt.

2.4 UTFORDRINGER FOR VIRKSOMHETEN:

Et sammensatt område, med mange tjenester. Pensjon og premieavvik ligger også under dette området, forhold som kan slå veldig ut i den ene eller andre retning.

2.5 TILTAK FOR Å REDUSERE MULIG MERFORBRUK:

Områdene sees under ett og budsjetter følges tett opp. Innkjøp og bruk holdes på et absolutt minimum.

2.6 KONKLUSJON:

Selv om det finnes noen overskridelser på enkelt tjenester pr i dag, jobbes det for å komme i balanse ved årets slutt.

3. Oppvekst:

Omfatter følgende områder:

- Barnehagene i Tolga
- Vingelen skole- og barnehage
- Tolga skole
- Tolga kulturskole

Tolga kommune – kommune med tæl

3.1 Barnehagene i Tolga

3.1.1 DRIFTSREGNSKAPET:

Tjeneste	Tjeneste(T)	Beløp	Budsjett vedtatt	Differanse	Pr. 31.12.15
2600	STYRKING FØRSKOLEBARN	777 300	1 168 000	390 700	40.000
2700	BARNEHAGER FELLES	229 493	599 000	369 507	0
2730	LYNGBO BARNEHAGE	2 071 677	3 510 000	1 438 323	-20.000
2731	LYNGBO BARNEHAGE LOK./SKYSS	147 384	195 000	47 616	0
2735	FORVALTNINGSUTG BARNEHAGENE	4 536	5 000	464	0
2740	KNUTSHAUÅEN BARNEHAGE	1 741 353	2 913 000	1 171 647	-20.000
2741	KNUTSHAUÅEN BARNEH LOK./SKYSS	1 379	162 000	160 621	0
		4 973 122	8 552 000	3 578 878	0

Under kolonnen ” Pr 31.12.15” betyr fortegnet – (minus) innsparing/merinntekt.

Manglende fortegn betyr forventet merutgift/mindreinntekt.

3.1.2 KOMMENTARER/UTFORDRINGER FOR VIRKSOMHETEN:

2600: I budsjett 2015 har vi budsjettert med en styrking på 2,5 årsverk for hele året. Første halvår er de reelle tallene 2,9 årsverk, og vi har allerede beregnet at grunnbemanningen skulle dekke opp noe av styrkingen fra høsten 2015 – slik at de reelle tallene er 2,2 årsverk.

Pga. utvidelse av barnehagetilbudet til ett barn fra høsten 2015 er behovet 2,4 årsverk. Mulig overforbruk på inntil kr. 40 000. Men vi har beregnet å ta dette inn igjen med innsparing vikarer/lønnsutgifter i Knutshauåen og Lyngbo.

2730: Flere foreldre har fått innvilget redusert foreldrebetaling og 20 timer gratis oppholdstid (nye forskrifter) dette året. Dette var ikke lagt inn i budsjett 2015. Barnehagen hadde mer inntekter første halvår pga. større barnegruppe, dette gjør at barnehagen vil holde budsjettrammen.

2740: Litt færre barn i barnegruppa høst 2015 gir litt mindre inntekter enn beregnet. Barnehagen skal allikevel holde rammen.

3.1.3 KONKLUSJON:

Budsjettrammen vil holdes slik det ser ut i dag, - hvis ikke noen uforutsette ting vil oppstå.

Barnehagene har et veldig forsiktig bruk av midler, gjelder både innkjøp og bruk av vikarer.

Tolga kommune – kommune med tæl

3.2 Vingelen skole- og barnehage

3.2.1 DRIFTSREGNSKAPET:

Tjeneste	Tjeneste(T)	Beløp	Budsjett vedtatt	Differanse	Pr. 31.12.15
2200	VINGELEN SKOLE SFO	-14 456	-18 000	-3 544	0
2201	VINGELEN SKOLE	3 162 369	4 923 000	1 760 631	0
2202	VINGELEN SKOLE - LOKALER	522 661	518 000	-4 661	0
2203	NATUR- OG KULTURSKOLE	13 345	0	-13 345	0
2208	FORVALTNINGSUTG VINGELEN SKOLE	32 426	19 000	-13 426	0
2710	VINGELEN BARNEHAGE	1 563 060	2 557 000	993 940	0
2711	VINGELEN BARNEHAGE LOK./SKYSS	0	88 000	88 000	0
		5 279 405	8 087 000	2 807 595	0

Under kolonnen "Pr 31.12.15" betyr fortegnet – (minus) innsparing/merinntekt.

Manglende fortegn betyr forventet merutgift/mindreinntekt.

3.2.2 KOMMENTARER/UTFORDRINGER FOR VIRKSOMHETEN:

2200: Pr 31.08 ser det ut til at vi vil nå målet for økt foreldrebetaling SFO som ble budsjettjustert i vår.

2202: Tidligere års utfordringer med utgifter til bio, ser i år ut til å komme på nivå med det som er budsjettert.

2710: har bortimot ingen innleide ferievikarer og lite vikarer ellers, gjort at en til tross for et allerede stramt budsjett, klarer å holde ramma i år.

En gledelig økning i elevtallet i høst og stor bruk av SFO, gjør enheten sårbar for videre kutt i lærer og assistenttimer. SFO er pr i dag selvfinansiert, og det kan ikke reduseres mer på bemanning.

3.2.3 KONKLUSJON:

Enheden Vingelen skole og barnehage forventes å gå i balanse pr.31.12.15.

Tolga kommune – kommune med tæl

3.3 Tolga skole

3.3.1 DRIFTSREGNSKAPET:

Tjeneste	Tjeneste(T)	Beløp	Budsjett vedtatt	Differanse	Pr 31.12.15
2050	SKOLER FELLES	444 560	1 330 000	885 440	100.000
2060	SKOLESKYSS FELLES	366 605	710 000	343 395	0
2220	TOLGA SKOLE SFO	331 406	300 000	-31 406	160.000
2221	TOLGA SKOLE	9 182 150	13 033 000	3 850 850	290.000
2222	TOLGA SKOLE - LOKALER	1 473 029	1 643 000	169 971	0
2230	FORVALTNINGSUTG TOLGA SKOLE	67 053	67 000	-53	0
2500	VOKSENOPPLÆRING	773 086	194 000	-579 086	0
		12 637 889	17 277 000	4 639 111	0

Under kolonnen "Pr 31.12.15" betyr fortegnet – (minus) innsparing/merinntekt.

Manglende fortegn betyr forventet merutgift/mindreinntekt.

3.3.2 KOMMENTARER/UTFORDRINGER FOR VIRKSOMHETEN:

2050: Leirskole. Fått tilskudd i 2014, inntektsført i 2014. Leirskole er annethvert år, kostnaden på 2015.

2220: Budsjettert med for høy foreldrebetaling. Det jobbes med å få ned kostnadene.

2221: Ligger noe for høyt på lønn og transport/skyss. Posten må veies opp mot reduksjon av stillinger(videreutdanning) og prosjektmidler(se under).

Har i utgangspunktet et mulig underskudd på 550.000.

Dette dekkes opp av reduserte stillinger(videreutdanning) og prosjektmidler:

Videreutdanning: 380.000

Realfagskommune: 155.000

Naturfagsenteret: 100.000

Til sammen 635.000 i inntekt som ikke er budsjettført. Prosjekter og redusert bemanning dekkes opp internt.

Usikkerheten ligger angående refusjoner fra Os kommune i forbindelse med fosterbarn. Kan utgjøre mellom 2-300.000,-

Usikkerhet rundt Grunnskolepenger fra Gauldal og Toten: Kan spare over 100.000,-

Usikkerhet rundt oppdekking av lovpålagte timer(§5.1)

3.3.3 KONKLUSJON:

Det forventes at virksomheten skal gå i balanse ved årets slutt.

Tolga kommune – kommune med tæl

3.4 Tolga kulturskole

3.4.1 DRIFTSREGNSKAPET:

Tjeneste	Tjeneste(T)	Beløp	Budsjett vedtatt	Differanse	Pr. 31.12.15
2800	MUSIKK- OG KULTURSKOLEN	1 290 621	1 904 000	613 379	-100.000
		1 290 621	1 904 000	613 379	-100.000

Under kolonnen "Pr 31.12.15" betyr fortegnet – (minus) innsparing/merinntekt.

Manglende fortegn betyr forventet merutgift/mindreinntekt.

3.4.2 KOMMENTARER FOR VIRKSOMHETEN:

2800: Salget økes ved at virksomhetsleder er delvis innleid på Alvdal, og for en periode i høst ikke blir erstattet av andre.

3.4.4 KONKLUSJON:

Det forventes merinntekt/innsparing på 100.000,-

4. Velferd

Omfatter følgende områder:

- Helse
- Pleie og omsorg
- NAV

Tolga kommune – kommune med tæl

4.1 Helse

4.1.1 DRIFTSREGNSKAPET:

Tjeneste	Tjeneste(T)	Beløp	Budsjett vedtatt	Differanse	Pr. 31.12.15
3000	HELSEADMINISTRASJON	253 016	403 000	149 984	-90.000
3110	HELSESØSTER	251 625	349 000	97 375	30.000
3120	JORDMØRJENESTE	38 694	74 000	35 306	0
3211	LEGETJENESTER (BEHANDLING)	1 998 130	3 223 000	1 224 870	60.000
3260	FYSIOTERAPI	797 482	808 000	10 518	0
3450	PSYK.HELSEVERN (BEHANDLING)	727 206	1 167 000	439 794	25.000
3540	EDRUSKAPSV(FOREBYGGING)	8 868	2 000	-6 868	10.000
		4 075 021	6 026 000	1 950 979	35.000

Under kolonnen "Pr 31.12.15" betyr fortegnet – (minus) innsparing/merinntekt.

Manglende fortegn betyr forventet merutgift/mindreinntekt.

4.1.2 KOMMENTARER/ UTFORDRINGER FOR VIRKSOMHETEN:

3000: Får refundert 90.000 fra Fjellhelse for utleid arbeidskraft i 20 % (fra mai-desember).

3110: Nyansatt helsesøster ikke avviklet ferie. 5 ukers ekstra lønnsutgifter i 50 % stilling.

3211: Noen uforutsette utgifter etter at budsjettet var lagt. Nødvendig utbetaling (80.000) av ikke avviklet ferie i 2014 på en ansatt i januar 2015. Manglende leieinntekter på turnuslegeleilighet da turnuslege bor på Tynset (60.000 helårlig). Noe usikkerhet om budsjett holdes i forhold til inntekter på legekantoret (inntil 50.000 i minus).

Innsparing av 40 % stilling for sykepleier april-desember (-130.000).

3450: Nyansatt helsesøster (lønnes i 30 % fra tjeneste 3450) ikke avviklet ferie i år. 5 ukers ekstra lønnsutgifter i 30 % stilling (15.000). Overtidsarbeid pga krevende klienter (10.000).

3540: Utgifter og inntekter i forhold til salgs- og skjenkebevillinger har vært unøyaktig budsjettert og endte med et overforbruk på 14.000 i 2014. Noe bortimot tilsvarende vil vi ende opp med i år.

Noe usikkerhet omkring pasientinntekter på legekantoret. Ingen midler til vikar og minimumsbemanning på forværelset på legekantoret gjør at Virksomhetsleder må bruke mye arbeidstid der ved fravær og i perioder ved stor pasient-pågang. Dette er en relativt uholdbar situasjon i lengden.

Utfordringer i forhold til hva som er faglig forsvarlig bemanning og de økonomiske rammene. Rekruttering framover når stillinger skal lyses ut i høst blir utfordrende.

4.1.3 KONKLUSJON:

Med kontinuerlig budsjettoppfølging, ingen innleie av vikarer, og fortsatt bruk av Virksomhetsleder som ekstrahjelp/vikar på legekantorets forværelse skal virksomhetsområde Helse kunne ende opp med et overforbruk på maksimum kr 30.000 på årsbasis i 2015.

Tolga kommune - kommune med tæl

4.2 Pleie og omsorg (PLO)

4.2.1 DRIFTSREGNSKAPET:

Tjeneste	Tjeneste(T)	Beløp	Budsjett vedtatt	Differanse	Pr. 31.12.15
3700	AKTIVISERING ELDRE	16 565	57 000	40 435	0
3701	ERGOTERAPI	362 638	571 000	208 362	20.000
3800	HJEMMEHJELP	638 387	904 000	265 613	50.000
3810	HJEMMESYKEPLEIEN	5 442 633	8 959 000	3 516 367	-400.000
3812	DAGTILBUD HJEMMEBOENDE DEM	144 331	501 000	356 669	0
3820	PLO-ADMINISTRASJON	700 939	1 100 000	399 061	0
3830	TOLGA SYKEHJEM	6 582 202	9 857 000	3 274 798	300.000
3835	UTSKRIVNINGSKLARE PASS SAMHREFORMEN	17 798	125 000	107 202	-100.000
3840	KJØKKEN OMSORGSTUNET	1 117 412	1 683 000	565 588	0
3891	AKTIVISERING FUNK.HEM.	1 014 426	1 819 000	804 574	330.000
6252	OMSORGSBOLIGER	-199 450	-451 000	-251 550	160.000
6255	TOLGA SYKEHJEM	889 735	1 233 000	343 265	80.000
6257	FORVALTNINGSUTG SYKEHJEM/OMSORGSBOL	69 385	66 000	-3 385	0
		16 797 002	26 424 000	9 626 998	440.000

Under kolonnen "Pr 31.12.15" betyr fortegnet – (minus) innsparing/merinntekt.

Manglende fortegn betyr forventet merutgift/mindreinntekt.

4.2.2 KOMMENTARER/UTFORDRINGER FOR VIRKSOMHETEN:

3800: Utgift til omsorgslønn ligger under denne tjenesten. Her er det ikke budsjettert med nok i forhold til de vedtak som foreligger- og det er innkommet ny søknad nå i juli-15, som kan medføre utgifter det ikke er budsjettert med.

3810: Innsparing lønnsutgifter

3835: Vi har ledig kapasitet til å ta i mot brukere til institusjonsplass(korttidsplasser, rehabiliteringsplasser) og ser ikke for oss å måtte bruke mer her i år

3830: Oppholdsbetaling for langtids plass vil være lavere enn budsjettert. Vi holder oss på antall vedtatte langtids plasser (15stk) I budsjett for 2015, har man lagt til grunn et overbelegg, slik det var foregående år. Korttidsplasser gir vesentlig mindre inntekt.

3891: Antall barn som har rett på og har fått vedtak om avlastningshjem/avlastningshelg har økt. Her var det ikke budsjettert med noe dette året til «lønn avlastning.» Utgiften for til dagtilbud ved Litun er økt i 2015, uten at rammen er økt.

Som beskrevet i tertialrapport i mai-15 er hovedutfordringen for PLO overskredet bruk av vikar/sykevikar i hjemmesykepleien (hbt) og ved Tolga sykehjem allerede pr 1.april -15. Det er også budsjettert med inntekter på beboere sykehjem som er 600 000,- mer enn vi vil få inn, da antallet beboere på langtids plass nå er nede på det vedtatte antall(15 stk) Man har i budsjettet brukt tall fra 2014/2013, hvor det var et overbelegg med inneliggende beboere. En vil derfor ikke kunne øke disse inntektene i 2015. En korttidsplass institusjon gir vesentlig mindre inntekter enn en langtids plass.

4.2.3 TILTAK FOR Å REDUSERE MULIG MERFORBRUK:

De tiltak som beskrevet i tertialrapport i mai-15 gjelder fortsatt; man går som hovedregel en mindre pr vakt. Det er imidlertid noen vakter som før, men det skyldes at dette er noens vakt(de skal ha så så mange A-vakter, D-vakter ut fra sin stillingsandel) Det leies som hovedregel ikke inn vikar. Vi følger ekstra opp egenmeldinger, sykefravær og det leies i hovedsak ikke inn personale for langtidssykefravær. Dette gjelder pr i dag en 70 % stilling HBT, hvor en kun leier inn i dennes helgevakter om nødvendig i forhold til «ny» minimumsbemanning.

Stillinger: Sykepleier i 80 % stilling sluttet 01.08.15. Denne må vi erstatte på sikt, slik jeg vurderer det, men den står vakant ut året til man har fått et noe klarere bilde av hele sektoren Velferd gjennom OU-prosessen. To sykepleiere har fått sine stillingsandeler økt (etter krav) og dette trer i kraft fra 21.09.15. Til sammen blir dette 20 %. En tar da fra denne vakante sykepleierstillingen. Det må likevel leies inn for noen få vakter(mest helg) for å tilfredsstille minimumsbemanningen.

Sju små helgestillinger er pr tiden ikke besatt/ ikke forlenget arbeidsavtale. En leier da kun inn ved behov i forhold til den «nye» minimumsbemanningen.

Minimumsbemanningen er midlertidig omdefinert; vil si at man på sykehjemmet går slik: 4 på dag og 3 på kveld (både uke og helg)

Hbt: 4 på dag og 2 på kveld

Hbt helg: 3 på dag og 2 på kveld

Det skal være minimum 1 sykepleier på huset (faglederne Marianne og Berit regnes inni som sykepleiere) Evt. bakvakt.

Dette innebærer at man fortsetter å gå omtrent 2,0-2,5 stilling mindre enn før(vikarbruk), noe en forventer har effekt på utgiftene i tredje kvartal også. Utgiftene til en stilling er i gj.snitt omtrent 500 000,- (inkl. alle utgifter)

Vi kommer til å gjenåpne Kårstua for demente beboere fra 01.10.15. Dette for å gi beboerne et godt faglig tilbud og et bedre egnet miljø. Vi vil likevel forsøke å organisere oss slik(gjennom arbeidslistene)at vi ikke øker bemanningen på grunn av dette.

Vi vurderer situasjonen kontinuerlig, sammen med faglederne og de ansatte, slik at vi har tilfredsstillende bemanning for å løse de tjenestebehov og oppgaver som oppstår.

4.2.4 KONKLUSJON:

Det tyder på at de igangsatte tiltak, har hatt effekt og at vi trolig kan ta inn halvparten det tidligere varslede overforbruket (anslagsvis 700 000-1,0 MOK rapportert i Tertialrapport i mai-15). Det ser altså ut som vi får et merforbruk på 440.000. Det jobbes mot at resultatet for virksomheten skal gå i null ved årsskifte. Dette er avhengig av at vi lykkes og fortsetter med de tiltak som er beskrevet over.

Tolga kommune – kommune med tæl

4.3 NAV

4.3.1 DRIFTSREGNSKAPET:

Tjeneste	Tjeneste(T)	Beløp	Budsjett vedtatt	Differanse	Pr 31.12.15
1220	FLYKTNINGEKOORDINATOR	568 636	-65 000	-633 636	0
	DIV UTGIFTER				
1221	FLYKTNINGEKOORDINATOR	12 915	30 000	17 085	0
1230	BOVEILEDEREN	-919	0	919	0
1911	PROSJEKT SOMMERJOBB FOR UNGDOM	61 962	85 000	23 038	0
2505	INTROD.PROG NYANKOM INNVAND.	1 350 292	0	-1 350 292	0
3510	SOSIALTJENESTEN	883 597	1 398 000	514 403	0
3516	FLYKTNINGER	846 229	-100 000	-946 229	0
3520	KRISESENTER	111 118	112 000	882	0
3521	ARBEID YRKES- OG UTV.HEMMEDE	121 770	240 000	118 230	0
3522	MESKANO	54 806	102 000	47 195	0
3530	SOSIALHJELP	1 040 504	1 340 000	299 496	0
3531	KVALIFISERINGSPROGRAM	254 791	250 000	-4 791	100.000
3600	BARNEVERNSTJENESTE	508 556	786 000	277 444	0
3601	BARNEVERNSTILTAK I FAMILIEN	100 716	152 000	51 284	0
3602	BARNEVERNSTILT. UTENFOR FAMIL.	2 102 694	2 847 000	744 306	0
		8 017 666	7 177 000	-840 666	100.000

Under kolonnen "Pr 31.12.15" betyr fortegnet – (minus) innsparing/merinntekt.

Manglende fortegn betyr forventet merutgift/mindreinntekt.

4.3.2 KOMMENTARER/UTFORDRINGER FOR VIRKSOMHETEN:

1220 og 1221: Driftsutgifter avregnes ved årsskiftet opp mot inntekter (flyktningefondet). Forventes å holde rammene.

1911: Etter planen, lønn til 6 ungdommer utbetalt.

2505: Driftes i h.h.t. vedtak om mottak av flyktninger i Tolga. Utgiftene avregnes ved årsslutt opp mot inntekter for mottak av flyktninger. Rammene forventes å holde.

3510: lønn og driftsutgifter går som planlagt, rammene vil holde.

3516 :utgifter etablering og bidrag livsopphold ligger høyt i forbruk ved 2. tertial men forventes å balanseres innenfor ramme opp mot inntekter for mottak av flyktninger – avregnes mot flyktningefondet ved årsslutt.

3520: som planlagt

3521: som planlagt

3522: Rammene vil holde, mulighet for noe underforbruk.

3530: Bidrag livsopphold ligger høyt på 86% forbruk mens bidrag «andre formål» har noe å gå på med 28% forbruk. Vi gjør det vi kan for å holde utgiftene på sosialhjelp nede. Det jobbes med oppfølging av brukere for å oppnå gode resultater på overgang til aktivitet og arbeid. En utfordring i år har vært det økte antallet søknader

Tolga kommune – kommune med tæl

---

om sosialhjelp til dekning av økte husleiekostnader i kommunale boliger. Totalt ser det ut som om rammene på sosialhjelp kan holdes med knapp margin, men det tåles ingen ekstra utfordringer eller uforutsette utgifter. Det er derfor vanskelig å forutsi endelig resultat. Posten avhenger av om det kommer søknader hvor bruker fyller vilkår ihht lovverk. Hensynet til barn spiller særlig inn.

3531: Ligger an til å koste ca. 100.000 mer enn budsjettet pga. forlengelse av 1 vedtak hvor bruker har rettighet etter lov om sosiale tjenester i NAV. Det strammes på alle mulige måter andre steder for å hente inn igjen dette.

3600: Innenfor ramme

3601: Innenfor ramme men med små marginer.

3602: Ligger høyt på 74% forbruk av rammen. Avventer bestemmelser om videreføring av ett tiltak hvor evt. omplassering til fosterhjem kan gi noe lavere kostnader.

Uforutsigbarhet i forhold til utgifter på økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogrammet som er rettighetsbaserte ytelser. Støtten tildeles etter vurdering av om søker fyller vilkår etter lovverket. Barnevern er også en uforutsigbar post hvor nye tiltak kan komme raskt og medføre betydelige merutgifter.

I forbindelse med oppfølging av flyktninger er det en utfordring at integrering mot utdanning og arbeid kan kreve lengre tid enn de 5-årene kommunen mottar introduksjonstilskudd. I slike tilfeller kan det medføre overgang til stønad livsopphold som må dekkes over kommunens eget budsjett.

4.3.3 TILTAK FOR Å REDUSERE MULIG MERFORBRUK:

Det viktigste er tett oppfølging av brukere på alle plan slik at vi får gode resultater på overgang til aktivitet og arbeid.

Godt kvalitet i integreringsarbeidet for flyktninger er viktig. Det er behov for god tilgang på språktreningsplasser, praksisplasser i ordinært arbeidsliv og muligheter for lærlingeplasser.

4.3.4 KONKLUSJON:

Forventer å være i balanse med knapp margin ved årets slutt, selv om det ligger an til en overskridelse på utbetaling av kvalifiseringsstønad. Usikkerhetsmomentene ligger i forhold til de endelige resultatene på utgifter til barnevern og evt. om det skulle komme nye og uforutsette utgifter på økonomisk sosialhjelp hvor brukere har krav på livsopphold.

5. Samfunnsutvikling

Omfatter følgende områder:

- Samfunnsutvikling
- Plan/teknisk

Tolga kommune - kommune med tæl

5.1 Samfunnsutvikling

5.1.1 DRIFTSREGNSKAPET:

Tjeneste	Tjeneste(T)	Beløp	Budsjett vedtatt	Differanse	Pr. 31.12.15
1400	UTVIKLING	516 543	746 000	229 457	18.500
1410	TOLGAFALLENE	-404 900	-	404 900	
2910	SVØMMEHALLEN	130 900	329 000	198 100	-11.000
4510	JORDBRUK	639 985	909 000	269 015	
4521	VAKTORDNING VETERINÆRENE	-257 070	-	257 070	-5.000
4575	NÆRING	96 748	190 000	93 252	-10.000
4590	DESTINASJON RØROS	150 000	150 000	-	
4595	FRIVILLIGHETSENTRALEN	150 000	150 000	-	
4730	MILJØVERN	47 293	148 000	100 707	-13.000
4750	FRILUFTSLIV M.M.	577	2 000	1 423	
5000	KULTURADMINISTRASJON	471 175	751 000	279 825	
5100	BIBLIOTEK	572 785	704 000	131 215	
5110	BOKTRASPROSJEKTET	3 880	10 000	6 120	
5200	KULTURVERN	21 000	-	-21 000	21.000
5210	SÆTHERSGÅRD SAMLINGER	48 842	64 000	15 158	
5220	DØLMOTUNET	735 989	133 000	-602 989	
5250	BYGDEBOK	61 404	7 000	-54 404	-7.000
5360	NORD-ØSTERDAL MUSIKER	239 289	74 000	-165 289	-9.000
5370	SANG, MUSIKK OG TEATER	17 111	20 000	2 889	-3.000
5400	IDRETT	-91 000	1 000	92 000	25.000
5450	BARN- OG UNGDOMSARBEID	40 325	39 000	-1 325	1.000
5460	FRTIDSKLUBB	78 774	102 000	23 226	-10.000
5510	ØVRIGE KULTURFORMÅL	6 704	15 000	8 296	
5511	EGIL STORBÆKKENS MUSIKKPRIS	-	15 000	15 000	
5530	ALLAKTIVITETSHUS TOLGA	130 467	4 000	-126 467	
5535	FORVALTNINGSUTGIFTER BYGG KU	48 127	36 000	-12 127	12.000
6400	BOLIGILTAK UTBEDRING	8 567	-	-8 567	
		3 463 514	4 599 000	1 135 486	10.000

Under kolonnen "Pr 31.12.15" betyr fortegnet - (minus) innsparing/merinntekt.

Manglende fortegn betyr forventet merutgift/mindreinntekt.

5.1.2 KOMMENTARER/UTFORDRINGER FOR VIRKSOMHETEN:

1400: Underbudsjettert på lønnskostnader.

5200: En igangsatt pilot i 2014-2015 på videreføring av Uthusprosjektet innenfor hele Cirkumferensen koster Tolga kommune inntil kr. 16.000.

5400: Overførte spillemidler fra HF til Tolga IL på kr. 26.000 til nærmiljøanlegget Sæterskollen, ble uteglemt utbetalt i 2014 og må utbetales i 2015.

5450: UKM koster oss i år 11.000 mer enn budsjettert. Planlagte innsparinger på tilskudd til barne- og ungdomsorganisasjoner på kr. 10.000, gir et netto overforbruk på kr. 1.000.

Tolga kommune – kommune med tæl

5535: Skadeforsikring er underbudsjettet med kr. 12.000.

Hovedutfordringen har vært å skaffe inntjening på stillingen som utviklingssjef. Det er for 2015 budsjettet med inntjening på kr. 60.000. For 2015 selges dette ut til prosjektet «Informasjonspunkt langs FV 30», som er finansiert med tilskudd fra HF gjennom SVV.

På et eller annet tidspunkt må Tolga kommune ta stilling til om vi ønsker å gå inn i Uthusprosjektet på permanent basis. Dette som en konsekvens av at vi nå er en del den utvidede verdensarven Røros bergstad og Cirkumferensen. Egen sak vil bli fremmet for kommunestyret. Det er derimot noe usikkert når dette er mest hensiktsmessig. Uthusprosjektet og Os kommune ønsker utsette den prinsipielle tilslutningen til 2016, da det foreløpig er en del usikkerhet knyttet til både eierskap og organisering.

Drifta av Tolga hopp- og skilekanlegg i Hamran er uavklart i den forstand at det ikke foreligger noen skriftlig avtale mellom TK og Tolga IL.

5.1.3 TILTAK FOR Å REDUSERE MULIG MERFORBRUK:

Innsparingstiltak foreslått i tertialrapport pr. 30.04.2015, ser fortsatt ut til å være gjennomførbare. Det ble foreslått innsparinger på følgende tjenester:

2910 Svømmehallen, 4521 Vaktordning veterinærene, 4575 Næring, 4730 Miljøvern, 5250 Bygdebok, 5360 Nord-Østerdalsmusiker, 5370 Sang, musikk og teater, 5373 Barne- og ungdomsarbeid og 5460 Fritidsklubben. Innsparingene utgjør til sammen kr. 78.000.

Innsparingene medfører noe mindre aktivitet, og det vil ikke bli utbetalt tilskudd til barne- og ungdomsorganisasjoner i 2015.

En mild etterjulsvinter og en tilsvarende mild høst/førjulsvinter kan gi reduserte strømuttergifter for tjenestene 2910 Svømmehallen og 5530 Allaktivitetshus, avhengig av prisutviklingen på strøm. Dette er foreløpig såpass usikkert, og kan plutselig slå andre veien. Det er derfor vanskelig å budsjettere med en innsparing.

5.1.4 KONKLUSJON:

Med forbehold om driftsresultat for Dølmotunet og Lokalmat Tolga, som ennå er ukjent, ser det fortsatt ut til at det er tilnærmet mulig å dekke inn forventet merforbruk ved innsparinger innenfor egen driftsramme. Dette forutsetter noe lavere aktivitet på enkelte områder. Vi er i tillegg svært sårbar dersom det oppstår uforutsette utgifter.

Tolga kommune – kommune med tæl

5.2 Plan/teknisk

5.2.1 DRIFTSREGNSKAPET:

Tjeneste	Tjeneste(T)	Beløp	Budsjett vedtatt	Differanse	Pr.31.12.15
6000	TEKNISK ADM.	888 239	1 078 000	189 761	0
6010	TILRETTE- OG PLANLEGGING BYGG	235 913	387 000	151 087	0
6200	KOMMUNEHUSET	974 290	1 208 000	233 710	0
6201	HELSESENTERET	399 404	525 000	125 596	0
6202	VIDARHEIM	539 543	640 000	100 457	0
6205	FORVALTNINGSUTG KOMMUNALE BYGG	92 265	94 000	1 735	0
6250	BOLIGER/LEILIGH - MOMSKOMP	595 224	570 000	-25 224	0
6251	BOLIGER/LEILIGH - IKKE MOMSKOMP	236 948	59 000	-177 948	0
6450	VAKTMESTERE	101 348	220 000	118 652	0
6451	VEDLIKEHOLD BYGG	482 925	513 000	30 075	0
6458	VEDLIKEHOLD SVØMMEHALLEN	3 975	0	-3 975	0
6500	KOMMUNALTEKNISK ADM	915 217	976 000	60 783	0
6520	OPPMÅLING, REGULERING ETC	468 878	570 000	101 122	0
6600	MASKINFORVALTNING	193 145	149 000	-44 145	60.000
6700	BEREDSKAP BRANN	1 367 644	1 398 000	30 356	54.000
6702	FOREBYGGENDE BRANN	205 960	204 000	-1 960	0
6800	KOMMUNALE VEIER	436 135	654 000	217 865	0
6900	VEILYS	93 546	116 000	22 454	0
6910	REKREASJON I TETTSTED	11 355	31 000	19 645	0
6950	VAKTMESTER/RENHOLD OMSORGSTUNET	908 296	1 367 000	458 704	0
6951	VAKTMESTER/RENHOLD TOLGA SKOLE	644 363	1 200 000	555 637	0
6952	VAKTMESTER/RENHOLD VINGELEN SKOLE	306 998	334 000	27 002	0
6953	VAKTMESTER/RENHOLD BARNEHAGENE	192 552	475 000	282 448	0
6954	VAKTMESTER/RENHOLD SVØMMEHALLEN	132 854	216 000	83 146	0
		10 443 165	12 984 000	2 540 835	114.000

Under kolonnen "Pr. 31.12.15" betyr fortegnet – (minus) innsparing/merinntekt.

Manglende fortegn betyr forventet merutgift/mindreinntekt.

5.2.2 KOMMENTARER/UTFORDRINGER FOR VIRKSOMHETEN:

Tjeneste 6010 – byggesaksbehandling inntekt hittil i år 60% av budsjett for 2015. Her vil mesteparten av inntekten komme i løpet av sommer og høste, og det er derfor vanskelig å si noe om forventet årsresultat pr i dag. Inntekt byggesaksbehandling er pr i dag på 65% av det budsjetterte. Her vil det erfaringsmessig være en god del saker også utover høsten.

Tolga kommune – kommune med tæl

6451 vedlikehold bygg. Her er det forsøkt holdt nede, men noe arbeid på bygg må gjøres hvert år. Posten mangler noe interne overføringer. Her kan det komme en mindre overskridelse, men det er nå fullt fokus på å holde tilbake utgifter. Det er økonomiske utfordringer knyttet til drift av heis både på kommunehus og i helsesenter.

Tjeneste 6520 – oppmåling og regulering. Dette er en tjeneste som kjøpes fra Os kommune. I likhet med byggesak vil mesteparten av gebyrinntekten komme i løpet av sommer og høst, og det er derfor vanskelig å si noe om forventet årsresultat pr i dag. Inntekt oppmåling er pr i dag 38% av det budsjetterte.

6600 Maskinforvaltning. Her ligger det an til en budsjettsprikk på 60 000 hvis ikke det skjer ytterligere utover høsten. Det har i sommer vært ekstra utgifter knyttet både på kantklipper, planklippere og andre maskiner og utstyr. Dette må tas inn i andre budsjettposter.

Flere budsjettposter mangler interne og eksterne overføringer som vil skje ved årets slutt.

Generelt er det noe grunn til bekymring for strømutfordringene. Disse ligger over i alle bygg, men det er samtidig skyldes tilfeldigheter når det er fakturert a-konto etc. Det vil imidlertid være viktig å holde øye med disse utfordringene..

Vi ligger generelt noe over på lønnsutgifter på renholdere. Der har vi av ulike årsaker hatt en del sykefravær, og sykelønnsrefusjoner fra NAV kommer inn i etterkant av selve sykefraværet. Vi har vært nødt til å bruke noe vikar for å holde renhold på akseptabelt nivå. Totalt sett er vi imidlertid i balanse på renholdsområdet når det gjelder lønnsutgifter og forbruksmateriell.

Tjeneste 6702 Branngarasje koster, og de samlede kostnader inkludert strøm vil overstige budsjettert utgift. Ut fra regninger så langt i år vil kun utgifter til strøm kunne komme opp i 54 000,- i tillegg til budsjettert husleieutgift. Dette ble rapportert pr 1. tertial.

Det arbeides i organisasjonen med å få på plass nyregistrering og systematikk for etterslep på e-skatt. Det vil imidlertid være en budsjettsprikk knyttet til de 300 000 i ekstra inntekt budsjettert på overføringsnett for 2015.

Tolga kommune overtar drift av Tolga vannverk fra 01.01.2016, og det vil derfor arbeides med å få på plass nytt budsjett for hele VAR området inkludert behov for nye investeringer høsten 2015. VAR området for øvrig ser ut til å kunne gå i balanse.

Virksomheten har hatt flere større planoppgaver og utbyggingsoppgaver denne våren. Dette medfører at kapasiteten ved virksomheten ut over disse oppgavene har vært svært begrenset.

5.2.3 KONKLUSJON:

Virksomheten har svært mange driftsområder det er vanskelig å budsjettere og forutsi resultat 31.12.2015. Det er imidlertid et kontinuerlig fokus på å klare å komme i 0 ved utgangen av 2015.

6. FINANS

Kommunens frie inntekter består av rammetilskudd, skatt, inntektsutjevning og eiendomsskatt. Prognosemodell fra KS benyttes, med unntak av eiendomsskatt, for å gi et godt anslag. Det er mottatt ny prognose pr juli. I henhold til denne var skatteanslaget i nasjonalbudsjettet for 2015 satt noe for høyt. I tillegg som årets skatteinngang her i kommunen er lavere enn budsjettet, den ligger ca 1 mill. under sammenlignet med fjoråret. Hvordan det vil slå ut resten av året er svært usikkert, endelige tall her vil som kjent først foreligge i starten av 2016.

Finansreglement:

Ledig likviditet er plassert i bankinnskudd. Ingen av midlene er bundet på tid. Midlene er plassert i henhold til finansreglementets §6.

Det er ikke foretatt låneopptak for investeringer i 2015, dette vil vi avvente lengst mulig med, ser dette opp mot likviditeten. Ca 47% av lånemassen er bundet til fast rente, mens resterende er flytende. Den flytende renten ligger pr dags dato på ca 2% og kan gi noe innsparing for 2015 om det ikke skjer noen renteøkning framover.

Tolga kommune – kommune med tæl

6. Utredningsoppgaver

Som en del av budsjettet ble det vedtatt en del utredningsoppgaver. Tiltakene med beskrivelse, tidsfrist og ansvar angitt i tabellen under. Dette er tatt direkte fra budsjettdokumentet. Til høyre i tabellen er status pr 30.08.15 beskrevet.

6.1 Beskrivelse og status pr 30.04:

Tiltak	Beskrivelse	Tidsfrist	Ansvar	Status pr 30.08
Organisasjonstilpasning	Prosjektet – «Tolga kommune 2020 – Robust og Bærekraftig for fremtiden». Prosjektet skal sikre en organisering som sikrer en bærekraftig og robust drift, forvaltning og utvikling. Et viktig mål for prosjektet er å gi rom for årlig avsetning på 3 % av netto drift til disposisjonsfond. Dette skal gi trygghet for stabil drift, og avsetninger for fremtidige investeringer.	01.09.15	Rådmann/ v-ledere	Prosjektet er i rute. Vil bli sluttbehandlet i kommune-styret i september. Det jobbes med tre styringsplattformer. Innen oppvekst, velferd og samfunnsutvikling. Disse skal peke retning og gi føring på nivå og omfang. Det er nedsatt egne komiteer for jobbingen med disse. Er parts-sammensatt. Administrasjonsutvalget er styringsgruppe.
Kommuneplanens samfunnsdel. Jobbe i komiteer inn mot planens ulike tema	Jobbe i komiteer inn mot planens ulike tema. Prosess vedtas i desember 2014.	Planen sluttbehandles i juni 2015	V-leder Plan/ teknisk/ Rådmann	Planen har vært på høring. Sluttbehandles som planlagt i kommunestyret i september 2015.
Videre planlegging av veiutbedring	Utrede videre utbedringer av kommunale veier. Midler lagt inn i økonomiplanen.	01.06.15	V-leder Plan/ teknisk	Denne planen vil bli klar i løpet av høsten 2015.
Ombygging – Doktorgården	Utarbeide et prosjekt for ombygging av Doktorgården i samarbeid med private entreprenører.	01.08.15	V-leder Plan/ teknisk	Tomta solgt til entreprenør. Byggeaktivitet vil kunne starte opp senhøsten2015/ Vinteren/våren 2016.
Tilflyttingsarbeid	Utrede hvordan man kan ta del i tilflyttingsarbeidet som settes i gang regionalt i 2015.	2015	Utviklings- sjefen	Tolga kommune la før sommeren ut på anbud behov for boliger til boligsosialformål etter Hamarøy-

Tolga kommune – kommune med tæl

				modellen. Man er i sluttfasen i forhold til å velge levrandsører.
Kommunereformen	Felles utredning for Fjellregionen. Skal belyse og legge fram analyse og faktagrunnlag som et grunnlag for veivalg og beslutninger.	Sommer 2015	Rådmann og ordfører AU i Regionrådet er styringsgruppe	Det er vedtatt at man i Fjellregionen skal utrede to alternativ. Alle kommune i NØ og en beskrivelse av null-alternativet. Plan for framdrift blir lagt fram etter valget i samarbeid med regionrådet.

6.2 Oppsummering – generell kommentar og vurdering:

Rådmannen vurderer det dithen at de fleste utredningsoppgavene er i meget god rute, i tråd med det som er vedtatt

7. Investeringsprosjekt i 2015

Nedenfor angis de investeringsprosjektene som ble vedtatt for 2015. Det gjengis hva som står i budsjettdokumentet og det gis en status for prosjektene pr 30.08.15. Prosjektets nummer i budsjettdokumentet angitt i parentes bak prosjektnavnet.

Beskrivelse og status hvert enkelt investeringsprosjekt:

7.1 Bygging av omsorgsboliger (5.1.1)

Omsorgsboliger i bofellesskap. 10 boenheter. Bygging er i tråd med målene i pleie og omsorgsplanen. Stipulert kostnad på ca. kr 19 088 000,-. Er fordelt på årene 2014 og 2015. Fordelingen er på henholdsvis kr 5 000 000,- i 2014 og kr 14 088,- i 2015. Det gis støtte gjennom husbanken for bygging av omsorgsboliger. De som skal bo der betaler husleie. Investeringen lånefinansieres.

Status pr 30.08.15:

Arbeidet med ombyggingen er igangsatt og vil bli slutført i tråd med planen i november 2015. Overtakelse av bygget skjer i uke 46. Stipulert kostand vil holde.

7.2 Bad på rommene på Tolga omsorgstun (5.1.2)

Det er laget en plan for å pusse opp alle de 19 badene på sykehjemmet. Ut fra plan er badene oppusset i perioden 2011-2015. Kostnaden er kr 141 250 pr bad. De siste fem badene tas i 2015. Behov for 2015: kr 710 000,- Investeringen lånefinansieres.

Status pr 30.08.15:

Prosjektet er gjennomført. Oppussingen av alle badene er nå også gjennomført i tråd med planen som ble lagt i 2011. Gjennomført innen rammen av den summen som ble satt for 2015.

7.3 Oppgradering av bredbånd (5.1.3)

Oppgradering av bredbånd i kommunen. Prosjektet skal gå over 3 år med første år i 2015. Behov stipulert til kr 500.000,- pr år. Investeringen lånefinansieres.

Status pr 30.08.15:

Kartlegging av behov er gjennomført. Formannskapet har gjort prioriteringer. Formannskapetets prioriteringer ble lagt ut på høring. Det er med bakgrunn i formannskapetets prioriteringer og innkommende høringsuttalelser sendt søknad til Post og teletilsynet om tilskudd til bredbånd.

7.4 Oppgradering kommunale veier (5.1.4)

Tolga kommune har et stort etterslep i forhold til oppgradering av kommunale veier. Det er lagt en plan for å gradere over tre år. Det vil si perioden 2013-2015. For 2015 er dette stipulert til kr 190 000. Beløpet lånefinansieres.

Status pr 30.08.15:

Tiltak gjennomført i henhold til plan. .

7.5 ENØK-tiltak – Svømmehallen (5.1.5)

Det investeres i et bassengovertrekk for bassenget i svømmehallen som et ENØK-tiltak. Kostnadsramme: kr 150 000,-. Beløpet lånefinansieres.

Status pr 30.08.15:

Foreløpig til vurdering.

7.6 Nytt telefonsystem/sentralbord (5.1.6)

Tolga kommune har pr i dag et gammelt og utdatert telefonsystem/sentralbord som det heller ikke er mulig å få deler til. Et skikkelig tordenvær kan slå anlegget helt ut. Det vil kunne bety en lang driftsstans. Et nytt system vil bety både bedre service og bedre hverdag for de som betjener anlegget. To andre kommuner i regionen med tilsvarende gammelt system bytter til det samme telefonsystemet/sentralbord som er tiltenkt i Tolga. Investeringsbehov kr 150 000,-. Beløpet lånefinansieres.

Status pr 30.08.15:

Prosjektet gjennomført innen avsatt ramme.

7.7 Tak – Vingelen skole- og barnehage (5.1.7)

Det er behov for ny taktekkning på mellombygget på Vingelen skole- og barnehage. Må gjennomføres for å hindre større skader. Investeringsbehov kr 260 000,-. Beløpet lånefinansieres.

Status pr 30.08.15:

Det er innhentet tilbud og valgt entreprenør. Arbeidet igangsatt, men ikke ferdig. Rammen som er avsatt vil bli holdt.

7.8 Brannvarslingsanlegg - Vingelen skole- og barnehage (5.1.8)

Det finnes pr i dag ikke et tilfredsstillende og gjennomgående brannvarslingsanlegg i bygget. Behovet er forsterket gjennom at hele barnehagen er samlokalisert i bygget. Investeringsbehov kr 200 000,-. Beløpet lånefinansieres.

Status pr 30.08.15:

Det er innhentet anbud og valgt entreprenør. Arbeidet igangsatt, men ikke ferdig. Rammen som er avsatt vil bli holdt.

7.9 Utbedringer kommunale boliger (5.1.9)

Det er stort behov for å oppgradere kommunens boligmasse. 2015 brukes for å utarbeide en konkretisert plan for utbedringer i årene 2016, 2017 og 2018. Det foreslås årlige beløp på kr 1 000 000,- pr år. Totalt kr 3 000 000,-. 2015 brukes til å utarbeide en detaljert investering/rehabiliteringsplan. Det avsettes kr 100 000,- til dette i 2015. Beløpet lånefinansieres.

Status pr 30.08.15:

Arbeidet med denne planen er ikke igangsatt pr utgangen august. Arbeidet vil bli gjennomført slik at man har en plan klar til budsjett skal vedtas.

7.10 Nyinvesteringer i utstyr – Plan/teknisk (5.1.10)

Det er behov for nytt utstyr (plenklipper, kantklipper, sandtrøer, renholdsmaskiner). Dagens utstyr er utslitt. Utstyret er avgjørende for å holde kommunens uteområde i presentabel stand. Totalt investeringsbehov kr 360 000,- Investeringen lånefinansieres.

Status pr 30.08.15:

Alle nyinvesteringer er snart gjennomført. Rammen som er avsatt vil bli holdt.

7.11 Biler – Plan/teknisk (5.1.11)

Plan/teknisk – uteseksjon har behov for biler for å utføre sitt arbeid. Slit bilpark som trenger nyinvesteringer. Det avsettes inntil kr 300 000,-. Investeringen lånefinansieres.

Status pr 30.08.15:

En ny (bruktbil) er kjøpt og en bil er solgt. Rammene som er avsatt vil bli holdt.

7.12 Organisasjonstilpasning/planarbeid (5.1.12)

Tolga står for en større organisasjonstilpasning og skal gjennomføre kommuneplanprosesser. Krever ressurser og kompetanse utover normale driftsrammer og egne ressurser. Anslått kostnad totalt kr 500 000,-. Beløpet lånefinansieres.

Status pr 30.08.15:

Det blir brukt midler i forhold til kommuneplanprosessen. Kr 300 000,- av disse midlene er satt av til OU-prosessen. Tilsvarende beløp kr 300 000,- ble søkt fra skjønnsmidler hos Fylkesmannen og er blitt innvilget. Brukes inn mot jobbingen med plattform for Velferd. Ekstern bistand vil bli brukt og benyttet både i prosess/utredningsfasen, når valg er gjort (implementeringsfasen) og til kompetanseheving og utvikling.

7.13 Trafikksikkerhetsprosjekt i Vingelen (5.1.13)

Slutføre arbeid mellom Bunåva og innkjøring ny boliger kr 250 000,-. Beløpet lånefinansieres.

Status pr 30.08.15:

Blir gjennomført i løpet av året og innen avsatt ramme.

7.14 Ledningsanlegg – Frisbakken – Tolga sentrum (5.1.14)

Det er behov for utbedring/ny ledning i området for å sikre god drift og stabilitet. Anslått investeringsbehov kr 100 000,-. Investeringen lånefinansieres.

Status pr 30.08.15:

Vil bli gjennomført i løpet av høsten.

7.15 Energisparingsprosjekt (5.1.15)

Felles prosjekt med Alvdal, Folldal og Rendalen i forhold til å oppfylle måle i klima- og energiplanene om energieffektivisering. Prosjektet som strekker seg over 3 år med en total ramme pr kommune på kr 617 500, fordelt som følger: 2015: kr 295 000,- 2016: kr 161 250 2017: kr 161 250. Det er energianalyser som kjøres gjennom prosjektet. Det danner i igjen grunnlaget for å gjennomføre tiltak. Prosessen som kjøres i første fase må gjøres for å komme i en fase for å gjøre tiltak. Ingen kommune har kompetanse til å kjøre den fasen alene.

Status pr 30.08.15:

Prosjektet er igangsatt. Det fellesprosjekt sammen med Alvdal, Rendalen og Folldal. Prosjektet vil bli gjennomført i henhold til vedtatt prosjektplan og med prosjektleder fra Rendalen kommune.

7.16 Innløpsrist – renseanlegget (5.1.16)

Innløpsristen på renseanlegget er utslitt og må skiftes. Dagens rist krever mye ekstraarbeid i forhold til ressursbruk. Investeringsramme kr 300 000,-. Beløpet lånefinansieres.

Status pr 30.08.15:

Anbud innhentet og leverandør valgt. Arbeidet igangsatt, men ikke ferdig. Prosjektet blir gjennomført innen avsatt ramme.

7.17 Oppsummering – generell kommentar og vurdering:

Rådmannen vurderer det dithen at de fleste investeringsprosjektene er meget god rute, i tråd med det som er vedtatt og innen rammen av de midlene som er avsatt.